VESTERN

Teri Majls

RAZBOJNICI

BROJ 258 • 27 DINARA

ROTO BIBLIOTEKA X·100

VESTERN

256

1991

Teri Majls

APAČI TOM I
RAZBOJNICI

X-100

Urednik izdanja
PIROŠKA MATIĆ

Recendent
V. DUBRAVČIĆ

Lektor
J. STOJIĆEVIĆ

*Izdaje i štampa NIŠP »DNEVNIK« Novi Sad, Vojvođanskih brigada 7, telefon 021/621-555 ● Žiro račun 65700-603-7711 ● Direktor »Dnevnika« **Miodrag Karadžić** ● Za izdavača: **Ilija Vojnović** ● Odgovorni urednik: **Milorad Predojević** ● Grafički urednik: **Juliš Arvanitidis** ● Sekretar redakcije: **Zdenka Karabasil** ● Korektor: **Matović Dragan***

YU ISSN 0353—1287

Rukopisi se ne vraćaju

Teri Majls

APAČI TOM I RAZBOJNICI

1

JEDNOOKI BERT

Naložiti takvu vatru, čiji bi se dim povio po travi, nestao u žbunju, pa, zahvaćen laganom strujom što se uvek osećala duž rečice Kojote, znao je samo onaj koji je bio svestan ne samo njenih blagodeti u prohladnim jutarnjim satima već i opasnosti koje je taj dim, neoprezno pušten da slobodno zalepršа u vazduhu, mogao da donese svojom pojavom, ili samo svojim mirisom.

A jedna takva vatra, koju su dva mlada čoveka naložila na malom proplanku kraj desne obale Kojota, plamtela je, dok je ruka jednog od njih dvojice iznad žeravice okretala ražanj sa srnećim butom.

Čovek koji je polako okretao ražanj bio je belac, reklo bi se mlada osoba, visoka i veoma snažna tela, u odeći od jelenske kože, kakvu nose traperi. Imao je široka ramena i lice uokvireno gustom talasastom svetlosmeđom kosom, čiji su mu zalisci dopirali do viličnih kostiju, a dva neukrotiva čuperka lepršala iznad čela. Oči, čija se boja u odsjaju vatre nije mogla tačno odrediti, pa su bile čas sive, čas plave, čas ljubičaste, a čas zelene, upirale su pogled u rumeno meso koje je zanosno mirisalo.

Njegov prijatelj, Indijanac iz plemena Apača, približno istih godina, visok i snažan kao i on, u odeći od jelenske kože i u indijanskim mokasinama na nogama, u kao zift crnoj kosi, preko čela i zatiljka prevezanog ispresavijanom crvenom maramom, imao je zadenuto samo jedno sokolovo pero. Stajao je nekoliko koraka od vatre, pogleda upravljena preko rečice u daljinu, kao da je na toj strani nešto posebno privlačilo njegovu pažnju.

Između njih nalazila su se dva konja: osedlani vranac sjajne dlake, sa trouglastim belim belegom na čelu, i belac sa sve četiri noge putaste od kolena do začetka kopita, prekriven ćebetom ispod trbuha pričvršćenim širokim kolanom.

Onaj što je okretao ražanj izvadi lovački nož i nekoliko puta zabode njegov vrh u meko pečeno meso, pa zadovoljno coknu jezikom.

— Neka moj crveni brat priđe vatri — pozva on Indijanca. — Ovakvo pečenje odavno nismo jeli.

Potom skide ražanj sa dveju raklji i njegove krajeve postavi na dva kamena, između kojih je meso još uvek cvrčalo i pušilo se.

— Bojim se, moj beli brate — odvrati Indijanac ne pomičući se — da ovoga puta nećemo imati vremena da pojedemo meso.

Traperove obrve se skupiše i on brzo priđe svom prijatelju.

— Šta je razlog ovakvim rečima Crvenog Sokola? — upita.

— Visoki Jasen je sedeo kraj vatre koja je pucketala, pa nije čuo ono što su čule uši Crvenog Sokola.

— A šta su to čule uši mog crvenog brata?

Odgovor nije dobio, niti mu je bio potreban.

U tom času iz doline se začuše nekoliko prigušenih pucnjeva. Valovito zemljište pred njima, na kojem su se brežuljci smenjivali sa ravnom prerijom, nije dozvoljavalo da se tačno odredi mesto sa kog su ti pucnji dolazili, već je samo ukazivalo na približan pravac.

— Ne čini li se mom belom bratu — upita Indijanac — da odjek vatrenih strela dolazi od vigvama belog čoveka koga bledoliki zovu Dezmond Noks?

— Mislim da je Crveni Soko u pravu — odvrati traper i ne obraćajući pažnju na pečenje vodu iz čuturice sasu na vatru, ugasi ugljevlje nogama i pojaha vranca.

I, Crveni Soko se nađe na leđima belca.

U nekoliko gipkih skokova životinje pregaziše reku i poleteše prerijom prema najbližim brežuljcima.

Ubrzo se nađoše na vrhu jednog od njih. Odatle su jasno čuli pucnjeve koji sada učestaše, i bez dvoumljenja ustanoviše da oni zaista dolaze sa Noksovog ranča, koji je zaklanjao novi, nešto viši brežuljak.

— Vidi li moj crveni brat što i Visoki Jasen? — upita traper prijatelja i pokaza rukom na istočnu padinu ogolelog brežuljka, na kojoj se najpre ukaza trag uskovitlane prašine, a zatim iz nje izniče konjanik koji je besomučno jurio prerijom prema tom istom bregu, na kom su se njih dvojica nalazila.

Indijanac sve to pažljivo osmotri, pa reče:

— Možda se Crveni Soko vara, ali ono je nekakav dečak na mustangu... beli dečak.

— Iza okuke, eno, izleće i drugi konjanik — povika traper.

— On goni dečaka — nadoveza se Indijanac na njegove reči.

Tako je i bilo. Iza prvog konjanika ukaza se drugi. Da tom drugom namere nisu bile nimalo naivne, moglo se zaključiti po tome što su baš u tom trenutku iz njegovog kolta odjeknula dva pucnja.

Ali, po tome kako je prvi konjanik, povijen po svom konju, nastavio da leti nesmanjenom brzinom, videlo se da, na njegovu sreću, nijedan metak nije pogodio ni njega, ni njegovog konja.

— Šta čekamo, moj beli brate?

— Drugi konjanik videće nas ako siđemo u preriju i odustaće od gonjenja. A Visoki Jasen želi da ga se dokopa — reče traper, pa prošara pogledom po podnožju brega.

Malo kasnije, dodade:

— Možemo se spustiti do one šumice na začetku prerije i tamo sačekati dečaka i njegovog gonioca. Nadam se da ga onaj drugi neće pogoditi metkom, jer mu dečak sve više izmče.

Sleteše niz brežuljak i zaustaviše se na ivici šumarka. Odatle se još bolje videlo sve ono što se pred njima dešavalo.

— Crveni Soko je bio u pravu kad je zaključio da je onaj što beži dečak — reče traper. — Visoki Jasen se neće prevariti ako kaže da je to mlađi sin rančera Noksa.

Dečak, čija je duga plava kosa lepršala na povetarcu dok je na konju jurio preko prerije prema šumi-

ci ispred sebe, tražeći, valjda, u njoj spas, svaki čas se osvrtao za goniocem i podvriskivao na svog konja podstičući ga na još žešći trk, u kom je video svoj jedini spas.

A ovaj se sada nalazio iza njega na oko sto pedeset koraka, ne prestajući da povremeno ispaljuje pokoji metak. Na sreću dečaka, nije bio vešt strelac, te su svi njegovi meci promašivali cilj.

Dečak je prevaljivao poslednjih stotinak koraka koji su ga odvajali baš od mesta na kom su se nalazili traper i Indijanac.

Ovaj prvi se tada naglo pojavio iz zaklona i mahanjem ruke skrenuo mu pažnju na sebe.

Dečak, koji nije mogao imati više od četrnaest godina, nijednog časa nije oklevao. Verovo je da taj što se nalazi prednjim i što mu daje znak, može samo da mu pomogne. I on upravi konja pravo prema tom žbunu, u koji se ubrzo i on i konj zariše i nestadoše u njemu.

— Apači Tom! Crveni Soko! — povika on razdragano, prepoznavši tek tada čoveka koji mu je mahao i Indijanca kog je sada ugledao kraj njega. Njegove kao nebo plave oči zasijaše od radosti, a usne se razvukoše u presrećan osmeh. — Sam Bog vas je poslao da nam pomognete — dodade zadihano.

— Tiše, Čarli! — opomenu ga traper. — Onaj se približava. Treba najpre da smirimo ovoga što te goni.

Goniłac, jedan suvonjav, visok čovek, sa šeširom zabačenim na leđa, kad izgubi dečaka iz vida, poče da mamuza konja i da ga sada i on, baš kao i dečak svoga, podstiče povicima na brži kas, upravljajući ga tačno prema mestu na kom se dečak zario u jedan od prvih većih žbunova šumice. Nalazio se na samo nekoliko konjskih dužina od žbuna, kad se traper na konju naglo pojavi i prepreči mu put.

Zahuktala životinja uplaši se i prope na zadnje noge, a jahač, koji se svemu tome nije nadao, slete s njega, ali ne odustade od borbe.

— Ostavi taj kolt! — usledilo je traperovo upozorenje, na koje on nije obratio pažnju.

Zgrabio je kolt koji je pao kraj njega, želeći da ga već sledećeg trenutka upravi prema onome koji je tako neočekivano iskrsnuo pred njim.

— Rekao sam da ostaviš kolt! — usledilo je još jedno upozorenje.

A onda, munja je sevnula iz kolta Apači toma.

Čovek na zemlji samo se prećaknu i svali na leđa. Više se nije pokrenuo.

— Ko je ovaj? — upita traper dečaka.

— Jedan iz bande Jednookog Berta.

— Hoćeš da kažeš da vas je napala Bertova banda?

— Da, Apači! Požurimo!

— Koga ima na ranču?— postavi traper još jedno pitanje pre nego što nagna vranca u galop.

— Otac, majka i moj stariji brat Ron. Ja sam pobegao kroz prozor iza kuće u nameri da dovedem pomoć sa ranča Mek-Viljemsa, ali me je ovaj primetio i skrenuo s puta.

— Na tvoju sreću — nasmeja se traper.

— Da, na moju sreću. . . i na sreću mojih — uzvrati dečak jašući uporedo s traperom.

Projahaće prerijom, presekoše brežuljak ispred sebe njegovom istočnom stranom i ugledaše Noksov ranč na kom se vodio pravi mali rat. Koltovi i puške praštali su i sa jedne, i sa druge strane.

— Koliko ima Bertovih? — upita traper dečaka i zaustavi vranca.

— Ne računajući onoga, još šest.

— Znači, dvojica na jednog. Tvoji su se dobro držali, Čarli.

— Sad je i nas šestoro — reče dečak i ponosno uspravi glavu. — I ja dobro pucam. Samo mi dajte kolt.

— Hvala ti na pomoći, Čarli! — nasmeši se traper. — Pa ipak, ovog puta ti ćeš biti samo posmatrač.

— Ali, Apači... — pokuša dečak da se usprotivi takvoj odluci.

— Nemamo vremena za ubeđivanje, Čarli — preseče ga traper.

— U redu — pokunjeno odvrati dete.

Levo od njih, iza rasutog kamenja, po padini koja se spuštala prema ranču, nalazili su se skriveni razbojnici. Oni su u svakom slučaju bili u boljem i sigurnijem položaju od onih u kući, kraj prozora koji su se izlagali opasnosti prilikom svakog ispaljenog metka. Osim toga, postojala je mogućnost da neko od razbojnika zaobiđe kuću i da joj se približi s druge strane koja nije bila branjena, što bi domaćine dovelo u još teži položaj, pogotovo ako bi taj uspeo da zapali kuću.

Tu opasnost odmah je uočio Apači Tom, pa je predložio prijatelju da odjaše na drugu stranu padine, da razbojnicima, prilikom pokušaja da obiđu kuću, preseče put i da se nađe bočno od njih, baš onako kako će se za koji trenutak naći traper, samo sa ove strane.

Malo kasnije Crveni Soko mu dade znak da je dosepo na pravo mesto.

Sa druge strane, traper se već bio približio razbojnicima, tako da je lepo video krajnjeg, kako čuči iza jedne velike stene i puni ispražnjeni kolt.

Traper je začuo šum iza svojih leđa i naglo se okrenuo.

Bio je to Čarli.

— To više nikad nemoj da učiniš — ljutnu se traper. — Rekao sam ti da ostaneš tamo dok se ovo ne svrši. Stani iza te stene i da nisi promolio nos!

— Zaboravio sam da vam nešto kažem.. — prošapta dete.

— Reci sad!

— U kući je teško ranjen Volt Stjuart.

— Putujući trgovac?

— Da.

— Šta mu se desilo?

— Napali su ga i opljačkali Bertovi banditi, a zatim pucali u njega. Jedva se dovukao do našeg ranča.

Šaptavi razgovor prekide promukli glas koji se razleže iza kamenjara:

— Nokse! — pozva taj rančera.

— Izgovorio je to još jednom, dok se sa druge strane nije čuo odgovor.

— Šta hoćeš, Jednooki?

— Da budeš pametan. Znam da si juče u Flojdfildu prodao stado i da imaš dve hiljade dolara.

— Pa, šta? Stado je bilo moje i novac je moj. Da ne želiš da ti ga dam, jednooko čudovište?

— Daj novac, a ja ti se kunem da nikome od tvojih neće faliti ni dlake s glave.

— Mnogo mi vredi tvoja zakletva, lopužo.

— Kunem ti se, Nokse! — ponovi Jednooki.

— Idi do đavola! Ne dam ni dolara. Ne bojimo se mi tebe, niti tvojih razbojnika.

— Zaboravio si dva stvari, okse — urlao je dalje Jednooki.

— Da čujem!

— Prvo, mogu da ti zapalim kuću i da vas nateram da izađete u susret našim mecima.

— Treba najpre da nam se približiš, lupežu.

— Drugo, što je za tebe mnogo važnije — nastavio da preti Jednooki — u mojim rukama se nalazilo ono tvoje štene.. tvoj mlađi sin koji je pokušao da utekne. Ako ne poslušaš, najpre ću ubiti njega, pa zapaliti kuću. Ne šalim se, Nokse.

Nastade tajac i na jednoj, i na drugoj strani. A tada se desi nešto što podjednako iznenadi i trapera, i razbojnike.

Dečak se najednom pojavi iza stene i viknu iz sveg glasa:

— Laže, oče! Laže! Nije me uhvatio. Ja sam doveo Apači Toma i Crvenog Sokola. S njima sam.

— Uši ću ti izvući — zasikta traper i odmah podiže pušku i ispali metak na najbližeg razbojnika, koji kriknu, ispusti oružje, pa se uspravi iza stene i povi se po njoj.

I sa suprotne strane, na kojoj se nalazio Crveni Soko odjeknu pucanj na koji se nadoveza krik drugog razbojnika.

Zapucaše i oni iz kuće.

— I ju-hu-u-u-u! Šta sad kažeš, razbojniče? — podvriskivao je razdragani Noks. — Hoćeš li čekati pare, ili ćeš glavom bez obzira?

Traper je na nišanu imao sledećeg. Novi pucanj, i još jedan pogođeni čovek pade.

Jednooki i dvojica preostalih više nisu čekali. Sada kad su znali odakle im preti prava opasnost, zaklanjajući se iza kamenih blokova, približavali su se mestu na kom su se nalazili njihovi konji.

Još jedan od njih pao je baš kad se uspinjao na konja, ali su Jednooki Bert i poslednji iz njegove družine uspeli da umaknu, više zbog toga što ih branioci nisu gonili, nego zbog umešnosti da se izvuku iz teške situacije.

Dok su njih dvojica nestajali u oblaku prašine prema istoku, u pravcu rečice Tojah i Dejvisove planine, iza ove se pomoli krajičak užarenog sunčevog koluta, čiji zraci obasjaše vrhove bregova i spustiše se u ravnu preriju, pozlaćujući je.

2.

VEST OČEKIVANA ČETRNAEST GODINA

Na malom ranču Dezmonda Noksa odavno nije bilo tako veselo kao tog jutra, posle borbe s razbojnicima.

Radost Dezmonovih upotpunjavalo je prisustvo dvojice njihovih prijaelja: Apači-Toma i Crvenog Sokola, bratanca poglavice plemena Apača, čija su hrabrost i poštenje postali već legenda za čitav deo Teksasa između reka Pekos i Rio Grande, pa i dalje.

Ispalo je da je i šezdesetpetogodišnji putujući trogvac Volt Stjuart, koji je obilazio rančeve udaljenije od gradova i logore indijanskih plemena snabdevajući ih robom iz svojih dotrajalih kola, bio ranjen lakše nego što se na početku mislilo. Tako se i on, čim mu je traper izvadio iz tela metak, i zalio njega i ranu viskijem, pridružio razdraganim domaćinima.

— Još da Jednooki nije utekao — reče on — bilo bi mi srce na mestu.

— Pa ipak, jedno vreme bićemo mirni — primeti Noks. — Dok se on skrasi u Meksiku i skupi novu družinu, proteći će dosta vremena.

— Kada su vas napali i opljačkali? — upita traper trgovca.

— Juče, pred veče, samo što sam sišao s Planine Apača, iz posete plemenu Crvenog Sokola — pokaza glavom prema ćutljivom Indijancu.

— Malo im je bilo što su mi oduzeli sav novac i nešto zlatnog praha i što su od moje robe odabrali ono što ih je posebno interesovalo, već su i kola zapalili. Na kraju, onaj jednooki gad ispalio je metak u moje grudi i dok sam ja teturao na zemlji, raspalio me je s konja čizmom po glavi.

U njihov razgovor umeša se gospođa Noks noseći ranjeniku šolju toplog mleka.

— Manje pričajte, a više se odmarajte, Volte — opomenu ga. — Popijte melko, a uskoro će biti gotov i doručak.

Starac bi poslušao savet domaćice i ućutao, da ga traper iznova ne podstiče:

— Zar pre dvadesetak dana niste bili u logoru Apača, Stjuarte? Ranije bi između dve vaše posete protekla dva-tri meseca.

— Bilo bi to i ovoga puta da se nisam morao uspentrati uz Planinu Apača, više zbog tebe, nego zbog moje trgovine.

— Zbog mene? — iznenadi se traper.

Stjuartove reči zagolicaše pažnju i ostalih, te ga svi pogledaše očekujući odgovor.

— Samo zbog tebe, momče. I možeš misliti kakvo je bilo moje razočarenje kad te nisam zatekao u logoru — uzvrati ranjenik.

Nameštajući se u krevetu, on zastenja nekoliko puta, pa nastavi:

— Pošto sam posetio logor Atakata na Sijera-Blanki, sišao sam u Fort Henkok. Kapetan Preskot, zapravo sada već major Preskot, jer je nedavno postavljen za komandanta tvrđave i unapređen u čin majora, čim je čuo da se nalazim u gradu poslao je po mene. Tako sam se našao u tvrđavi. Tamo je razgovor sa majorom Preskotom tekao, otprilike, ovako:

»Pozvao sam te, ptico lutalico«, dočekao me major veselo uz bocu viskija »zbog Apači-Toma. kad ćeš ga videti?«

»Video sam ga pre desetak dana, komandante«, odvratih.

Čelo mu se namreška borama.

»Kad ćeš ga ponovo videti?«

»Za dva-tri meseca«, odgovorih.

Opsovao je gadno i rekao:

»Šteta! Bojim se da će biti kasno«.

»O čemu se radi, majore?«

»Imam za njega veoma važnu vest«.

»Ako. je tako važna, promeniću maršrutu i vratiću se ponovo prema Planini Apača«.

»To bi me radovalo, Stjuarte«, nasmeši se komandant Preskot. »A, i Apači će biti zahvalan i tebi, i meni«.

»Šta da mu kažem?« upitah.

»On se već dugo interesuje za razbojnika čije je jedno klempavo uvo probijeno kuršumom. Reci mu da sam toj osobi ušao u trag i da što pre dođe u tvrđavu.«

»Vraćam se, komandante, iz ovih stopa u logor Apača«.

Ranjenik zastade, jer je u tom času Apači Tom naglo ustao sa stolice da se ona prevrnula iza njegovih leđa. Kao kreč bleda lica i vidno uzbuđen buljio je u Stjuarta ne progovarajući u tom trenutku ni jednu reč i ne pomičući se s mesta.

— Apači! — začu se zabrinuti glas Dezmonda Noksa.

— Tome! — umeša se blago i domaćica stavljajući mu šaku na mišicu.

Od tog dodira traper se trže.

— Jesam li rekao nešto što nije trebalo? — upita ranjenik brižnim glasom. — Samo sam preneo reči komandanta Preskota.

— Naprotiv! Saopštili ste mi vest

koju čekam punih četrnaest godina — odvrati traper.

- Vezana je za tog čoveka probušena uva? — zainteresova se domaćica.

— Za njega i za još jednog koji hramlje, a zove se Eliot. Pa ipak, taj sa probušenim uvom je glavni.

Kao da su mu misli ponovo odlutale s pogledom koji ode prema zatvorenom prozoru i dalje ka brdu, on ponovo ućuta. Ovoga puta to potraje kraće. Osećajući na sebi poglede ostlaih, traper reče:

— Taj sa probušenim uvom, u čijem se društvu nalazio i čovek sa jednom kraćom nogom, po imenu Eliot, ubio je pre četrnaest godina moje roditelje i moju sestru.

Mrtvu tišinu posle nekoliko trenutaka prekide gospođa Noks:

— Momci, jelo je gotovo . . . Čarli, Rone — obrati se sinovima — unesite sto i klupe. Doručkovaćemo ovde.

3.

PRE ČETRNAEST GODINA

Staro pravilo Divljeg zapada da se za vreme jela mnogo ne priča, kako bi obrok protekao brže, a što više vremena ostalo za rad, i ovog puta je poštovano. Neko manje, a neko više, neko sporije, a neko brže, jeli su ono što je domaćica neštedimice iznosila na trpezu i uzgred progovorila samo poneku reč.

Ni prijatan miris šunke s jajima, ni još vruć hleb, ni komadi hladnog pečenja nisu tog puta podstakli traperov apetit. Pojeo je po zalogaj od svega, da bi se na kraju zadovoljio šoljom vrele mirisne kafe.

A onda, kad su se i ostali prihvatili šolja s kavom i kad je osetio da svi nestrpljivo očekuju njegovu životnu priču koja je malo kome bila poznata, traper je počeo:

— Moj otac sa majkom, kojom se tri godine ranije oženio i dobio s njom kćer Nensi, zajedno sa mojim stricem, strinom i njihovim osmogodišnjim sinčićem Ričardom doselio se iz Engleske 1823. godine u Ameriku. Nensi je tada imala nešto više od godinu dana. Majka se razbolela u Arkanzasu i moji su se zaustavili, dok je stric nastavio put prema Teksasu i nastanio se kraj Leveltona, gradića nedaleko od reke Rio-Grande, između Sijere Blanke i Planine Apača. Majka je posle dva meseca prezdravila, a ja sam se rodio godinu dana kasnije.

— Nastavili ste put? — iskoristi domaćica njegov predah i postavi pitanje.

— Nismo. Petnaest godina su se moji roditelji mučili u Arkanzasu da bi nešto postigli. Ali, u borbi s nekolicinom bogatih rančera, svi mali rančeri i farmeri propali su, pa i moj otac.

— Trebalo je odmah da pođete dalje u Teksas, kud su otišli i vaši rođaci — javi se ponovo gospođa Noks.

— Roditelji su se uvek nadali boljem. Osim toga, mislim, otac se malo stideo poraza koji je doživeo u Arkanzasu. To je bio razlog što je neprestano oklevao i odlagao polazak za Teksas. U međuvremenu su moj stric i strina umrli. Moj brat od strica Ričard preuzeo je ranč i veoma uspešno ga razvijao. Jednog dana nas je pozvao tvrdeći da u tom kraju, naročito posle pobede Teksašana nad Meksikancima i sticanja slobode, još uvek ima nezauzete plodne zemlje koju su Meksikanci, bežeći pred pobednicima, ostavili. Roditelji se više nisu premišljali i mi smo se u proleće 1839. godine, kad je me-

ni bilo nepunih petnaest, a sestri šesnaest godina, krenuli u tek oslobođeni Teksas, nadajući se najboljem.

Traper zastade, srknu malo kave i zapali cigaretu.

— Dve godine kasnije, nismo se doselili ovde — priseti se Dezmond Noks. — Te 1839. godine rodio nam se mlađi sin Čarli. U prvo vreme bilo je đavolski teško.

Traper nastavi:

— Nedeljama smo putovali. U jednim jedinim kolima nalazili smo se mi i sva naša imovina. U njima su sedele majka i sestra dok smo se otac i ja smenjivali kao vozači. Onaj koji je bio slobodan najčešće je jahao pored kola jedinog rezervnog konja. Na putu je bilo svega i svačega, ali na tome se neću zadržavati.

Još jednom je skrnuo kavu i, pribirajući misli, povukao dim iz cigarete.

— Posle nekoliko nedelja putovanja približavali smo se cilju. Jedne noći prenoćili smo u Dejvisu, a sledećeg jutra produžili južno od Dejvisove planine, pregazili rečicu Tojah i nastavili put na severo-zapad. Drugog dana našli smo se na padinama Planine Apača, samo šezdesetak milja od Leveltona, našeg cilja. Da nas je pratila sreća, trećeg dana bili bismo u njemu.

Uspomene koje su navirale bile su, očigledno, teške, jer se njegovo visoko čelo namreška borama. Te uspomene ga nateraše da još jednom za kratko zastane, da bi malo kasnije produžio:

— Toga dana oko podne ponestalo nam je vode, naročito za konje. Otac je zaustavio kola, ispregao konje da se odmore a meni naredio da projašem unaokolo i da potražim vodu. Jahao sam više od pola sata na severo-zapad, pa još toliko uz planinu, ali na vodu nisma naišao. Sada, kad Planinu Apača poznajem kao i moj najbolji prijatelj Crveni Soko, znam da sam u jednom trenutku bio udaljen od izvora samo stotinak koraka. Tragao bih još i možda bih pronašao izvor, da najednom iz doline nisam čuo dva pucnja, i to sa pravca gde su se nalazili moji roditelji i sestra. Zaboravio sam na vodu i što sam brže mogao poterao sam konja nazad. Šuma je, međutim, mestimično bila veoma gusta, te sam, probijajući se kroz nju, izgubio dosta vremena. Posle, otprilike pola sata začuo sam još jedan pucanj i još brže poterao konja. Bilo mi je potrebno još toliko da stignem do mesta gde su se roditelji zaustavili. Kad sam tamo stigao, ono što sam video prestrašilo me je i zaprepastilo.

Još jedna stanka, nešto duža od ostalih.

— Popij malo kafe, Tome — prenu ga glas gospođe Noks.

Poslušao je, pa nastavio:

— Otac i majka, svako sa po jednom ranom na grudima, ležali su nepomično jedno pored drugog. Od sestre, ni traga, ni glasa. Sleteo sam s konja u nadi da je bar jedan od roditelja živ. Na moju žalost, i otac, i majka bili su mrtvi. Ispunilo me je neizrecivo očajanje. Počeo sam da dozivam sestru. Nije se odazivala. Tada sam primetio da sveži tragovi dva konja idu prema obližnjoj šumi. Potrčao sam na tu stranu. Na samom začetku šumice, pocepane odeće i lice crvena i podnadula od udaraca, gotovo nagu, ugledao sam sestru. I ona je bila ranjena u grudi i ležala je nepomično.

— Gadovi! — provali bes iz usta gospođe Noks. — Pa, ona je bila još dete!

— Imala je samo šesnaest godina

— ponovi traper setno, da bi zatim priču priveo kraju: — U jednom trenutku učinilo mi se da diše. Pun nade stavih uvo na njene ranjene grudi i čuh slabe otkucaje srca. Kao bez duše otrča do kola, uzeh čuturicu s malo vode i ovlažih joj lice i usne. Mojoj radosti nije bilo kraja kad je ubrzo otvorila oči. Posmatrala me je zamućenim pogledom dok su joj se oči punile suzama, a usta otvarala da nešto kaže. Međutim, iz njih se još nije čuo glas. »Nensi!« povikao sam. »Ko je to učinio? Zašto?« Najzad sam začuo njen slabašan glas: »Tome«, rekla je hvatajući me za ruku, »čovek koji je ubio oca i majku i pucao na mene, ima klempave uši... jedno uvo mu je probušeno metkom po sredini. Drugi, koji me je dovukao ovamo, tukao me i napastvovao zove se Eliot i hramlje na jednu nogu«. Glas joj se ponovo izgubio. Suze su se slivale i niz njeno, i niz moje lice. »Nensi, sestrice, nemoj bar ti... molim te...« plakao sam naglas. Izgovorila je svoje poslednje reči: »Tome! Jadni moj brate! Volim te...! Izdahnula mi je na rukama.

Proteklo je nekoliko trenutaka mučne tišine. Dezmond Noks je šmrknuo, a njegova supruga je brisala suze. Oba njihova sina su buljila u sto, dok je ranjeni putujući trgovac okrenuo glavu u stranu, da mu, valjda, ne bi ugledali suze u očima. Samo je Crveni Soko spokojno posmatrao svog prijatelja.

Bio je to kraj jedne epizode traperove životne priče. Na ono što se kasnije zbilo podstakao ga je malo kasnije stariji Noksov sin.

— Kako ste dospeli među Apače?

— Dva sata kasnije već sam sahranio roditelje i sestru i spremio se da krenem prema Leveltonu. Ni sam ne znam kako sam se našao okružen desetoricom Indijanaca. Kao da su bili iznikli iz zemlje. Priznajem, grdno sam se uplašio.

Crveni Soko se javi prvi put.

— Crveni Soko — reče on — koji se tada nalazio u grupi ratnika Apača, ne bi rekao da se Visoki Jasen bio uplašio. On to ničim nije pokazao.

Traper se osmehnu.

— Prestrašio sam se kao nikad do tada, ali kad mi je jedan od njih na engleskom jeziku rekao da zna šta se dogodilo i da ne treba da ih se plašim, već da s njima pođem u logor Apača, pristao sam jer sam shvatio da ne mogu da odbijem predlog koji je u tom času u mojim ušima zvonio kao naređenje. Bilo mi je lakše kad mi se malo kasnije na svom mustangu pridružio momak mog uzrasta i, na prilično slabom engleskom jeziku, započeo razgovor. Bio je to Crveni Soko, bratanac Mudrog Dabra, poglavice Apača.

— Zato što sada dobro govori jezikom bledolikih, Crveni Soko treba da zahvali svom belom bratu Visokom Jasenu — reče Indijanac.

— Da li si ikad potražio svog brata od strica u Leveltonu? — zainteresova se Noks.

— Sada ja dolazim na red u ovoj priči — ču se glas ranjenog Volta Stjuarta. — Time ću vam dokazati koliko dugo poznajem Apači-Toma.

— Tako je — potvrdi traper. — Posle nekoliko meseci provedenih među Apačima, koji su bili izvanredno pažljivi prema meni, a naročito poglavica Mudri Dabar i moj prijatelj Crveni Soko, rešio sam da siđem u Levelton. To bih i učinio da jednog dana u naš logor nije stigao Stjuart sa robom natovarenom na dvema mazgama. Ispalo je da dobro poznaje mog brata od strica. Na moju ža-

lost, o njemu nije mogao ništa lepo da kaže. U vreme dok smo mi iz Arkanzasa putovali prema Teksasu, on se propio i jedne noći izgubio na kocki svo svoje imanje. Pri tom je ubio nedužnog čoveka, te je morao da pobegne u Meksiko, gde mu se izgubio svaki trag.

— Znači, ostali ste sa Apačima? — ubaci Čarli.

— Ostao sam sa Apačima, i sve ono što sam naučio u životu o čovekoljublju, pravdi, poštenju, hrabrosti, a što se savršeno uklapalo u moje ranije nagoveštaje o tome, koje su mi usadili moji pokojni roditelji, stekao sam i još više razvio kod njih.

— Drugim rečima — upita domaćin — od tada, pa do danas, nisi ništa čuo o onoj dvojici razbojnika?

— Ništa. Kud god sam išao, raspitivao sam se o njima i svakoga molio, ako nešto sazna, da me obavesti, ali sve je bilo uzalud. Na kraju, bio sam ubeđen da su dočekali kraj kakav je neminovan za ljude njihovog kova... Vama, Stjuarte — pogleda u anjenika — mnogo hvala što ste mi doneli tu vest!

— Zahvali majoru Preskotu — odvrati ovaj.

4.

MASKIRANI RAZBOJNICI

Još nikada Apači Tom nije žurio kao tog puta. Drugog dana predveče iza ostala je Sijera-Blanka i on se već nalazio na južnim obroncima Gvadalupe, samo četrdesetak milja od tvrđave Fort Henkok i istoimenog gradića u njenoj blizini.

Tih četrdesetak milja za odmornog konja ne bi bila nikakva posebna razdaljina, ali za premorenog, kakav je ovoga puta bio njegov vranac, značili su mnogo. Znao je, ako nastavi put nepotrebno će izmučiti konja, koji će mu, možda, već sledećeg dana i te kako biti potreban, a sve zbog toga što je želeo da što pre bude kod majora Preskota. Zato je odlučio da zanoći, da se i konj i on dobro odmore, pa da u zoru nastave put prema tvrđavi.

Dok je odabirao mesto u kamenjaru obraslom šikarom iz koje su štrčale stene, ili se prema nebu uzdizala stabla zaklanjajući vidik, nije ni slutio da ta noć neće biti ni malo mirna, da od njegovog sna i konjskog odmora neće biti ništa i da će koji časak kasnije biti svedok nesvakidašnjeg prizora koji će se pred njim odigrati kao u nestvarnoj priči.

Pored vatre dobro zaklonjene između stenja već je bio napravio ležaj od sedla i ćebeta, a zatim je izvadio nešto preostale hrane koju mu je gospođa Noks bila pripremila za put, kad je začuo topot konjskih kopita i ljudski žagor koji su mu se sve više približavali.

Nije se bojao da će naići baš na njega, jer je bio odabrao skrovito i zaštićeno mesto, ali je po topotu i glasovima shvatio da će tih nekoliko konjanika sigurno proći u neposrednoj njegovoj blizini.

Za svaki slučaj, ra makao je upaljene grane i prigušio plamen koji ga je svojim odsjajem mogao odati. Zatim je prihvatio pušku i spustio se petnaestak koraka niže i tamo, na mestu gde je pretpostavio da će ti ljudi projahati, zauzeto busiju iza kamenja.

Ispred njega nalazila se nevelika čistina bez krupnog kamenja i većeg žbunja. Ona se odatle, u blagom nagibu, spuštala sve do prerije.

Pogled mu je odlutao preko prerije prema brežuljku i usamljenoj kući koja se na njemu jedva nazirala. Primetio ju je samo zato što je iz nje izbijala svetlost. Ta svetlost, koja se,

najverovatnije, probijala kroz dva prozora, delovala je kao dva sablasna svetla proreza na mračnoj pozadini neba.

»Da sam ranije video tu kuću«, pomisli traper »mogao sam tamo potražiti prenoćište«.

Pa ipak, nije mu bilo žao. Uvek se osećao bolje i sigurnije, a ujutro odmornije i svežije kad bi prespavao pod vedrim nebom.

Po konjskom topotu koji se već čuo iz blizine, proceni da bi moglo biti bar deset jahača, a po glasnom razgovoru i smehu zaključi da su to ljudi baš sa ranča ispred njega, iz čije kuće izbija svetlost.

Još nekoliko trenutaka, i grupa konjanika izbi na plato pred sakrivenim traperom.

Bilo je to za njega veliko iznenađenje: ne zato što su se među dvanaest osoba na konjima nalazile i dve žene sa rukama vezanim na leđima, već zbog toga što su ti ljudi bili čudno odeveni.

Preko glave svakog jahača nalazila se crna kapuljača, slična onoj kakvu su nekada, pa i sada, na Jugu nosili pripadnici organizacije Kju Kluks Klan, na njoj su se videla dva proreza za oči, ali se donji deo nije nastavljao na mantil takođe sašiven od crne tkanine već se završavao na ramenima jahača.

Onaj što je jahao napred, a bila je to krupna ljudeskara, podigao je ruku i baš na tom platou zaustavio družinu, a zatim upravio pogled prema svetlosti na brežuljku.

Jedan sa začelja pritera svog konja njegovom.

— Je li ono Sliterov ranč? — upita onaj prvi.

— Jeste, šefe — odvrati ovaj.

— U poslednjoj poteri za nama bila su petorica s njegovog ranča? Nije li tako?

— Tako je, šefe. I ako mene pitate, ovo je idealna prilika da tog Slitera naučimo pameti.

— Mislim da imaš pravo — zabrunda iz basa čovek kog je taj do njega nazivao šefom.

— Šta ćemo s devojkama?

— Ostani ovde s njima dok mi ne obavimo posao.

— Sa najvećim zadovoljstvom, šefe — zacereka se razbojnik.

— Nemaš rašta da se raduješ, Pedro — odvrati šef hladno. -- Zapamti i ti, i svi ostali, jednom za svagda: od svakog pečenja najpre šef uzima najlepši deo. Zato, da ih nisi pipnuo dok se ne vratimo. Jasno?

— U tom slučaju mogao bi neko drugi da ih pričuva. Ja bih pošao s vama — uzvrati Meksikanac razočarano.

— Baš ćeš ih ti pričuvati — zainati se šef, pa dobaci devojkama: — Vas dve ćete mi reći ako pokuša makar i da vas uštine za zadnjicu.

— Zašto nas ne pustite, prokleti razbojniče — pobuni se jedna devojka. — Malo je što ste ubili naše starije sestre, nego i nas vodite po preriji i planini.

— Biće vam lepo kod nas, zar ne, momci?

— Tako je! — zagrajaše ovi i prsnuše u smeh.

— Što se tiče vaših dveju sestara, nikad nisam mogao da podnesem da neko drži uperenu pušku u mene, pogotovo kad to čini žena... Momci, za mnom! — reče i potera konja niz padinu.

— Šefe! — doviknu Meksikanac za njim — ne zaboravi da Sliterovi nisu mačji kašalj.

Odgovor ne stiže.

Jedanaest ljudi odjuriše niz preriju i uskoro se izgubiše iz vida.

Traper je premišljao kako da se

približi tom razbojniku, a da ga on ne primeti. Upotrebiti pištolj, što bi bilo najlakše, ne bi smeo. S druge strane, između njega i tog razbojnika bilo je desetak koraka razdaljine. Preći tih desetak koraka bez šuma preko kamenja, koje bi se,sigurno, pomicalo pod nogama, značilo bi ili naleteti na razbojnikov kolt, ili upotrebiti svoj što bi se svelo na isto kad se zna da bi pucanj uzbunio razbojnika u dolini.

Jedna od devojaka neočekivano mu priteče u pomoć.

— Hej! — dobaci ona maskiranom razbojniku, koji se, otkako su njegovi drugovi otišli, nije ni pomakao s mesta, već je i dalje buljio prema preriji i osvetljenoj kući na brežuljku.

— Mene zoveš? — trže se.

— Tebe.

— Reci, lepotice.

— Budi čovek. Odveži nas i dozvoli nam da odemo.

— Ne pada mi na pamet. Mogu jedino da vam pomognem da siđete s konja i da protegnete noge — reče, sjaha i priđe konju devojke s kojom je razgovrao.

— Hajde! — reče joj i ispruži ruke prema njoj.

Iskoristio je taj trenutak da bude, naizgled, pristojan, a da ipak oseti mlado devojačko telo na svojim grudima. Jer, prihvatajući je ispod mišica, on je najpre nasloni na svoje grudi, pa tek onda polako spusti na zemlju. Isto je ponovio i sa drugom devojkom. Dok su one ostale pored svojih konja, učinio je nekoliko koraka tačno prema mestu na kom se sakrio traper. Tamo je seo i počeo da savija cigaretu.

— Slušaj! — ponovo mu se javi ona ista devojka.

— Šta sad hoćeš? — glas mu postade grublji. — Ne traži đavola, curo, jer mogu zaboraviti na šefovu pretnju.

— Ako nas pustiš, Sliter, čija su dva sina naši verenici, bogato će te nagraditi.

Čovek se grohotom nasmeja.

— Baš si našla ko bi mi platio — reče. — Za pola sata njih više neće biti među živima.

Preduzimljiva devojka nije se predavala.

— Ako je tako, evo novog predloga: pusti nas, a ja obećavam da ću s tobom, kad budeš hteo i gde budeš hteo, provesti noć.

— Mildred! — ču se prekoran glas njene sestre.

Razbojnik se ponovo nasmeja.

— To ćeš učiniti htela ne htela... kad na mene dođe red. Zašto bih te, onda, pustio i razmišljao o tome hoćeš li ispuniti dato obećanje i kako će šef reagovati na to? A sad zaveži, devojko!

Trapera i njega, koji je u tom trenutku podizao masku do nosa i prinosio cigaretu usnama, razdvajala su samo tri koraka.

I baš kad je jedna razbojnikova šaka počela da pretura po džepu tražeći šibicu, traper je iskočio iz zaklona, u dva skoka se našao do njega i snažno ga drškom kolta udario po temenu.

Nije ni pisnuo. Samo se izvrnuo na bok.

Devojke su u tom trenutku bile uplašenije nego do tada. Iznenadna pojava tog čudno obučenog orijaša ulivala je nadu, ali i podsticala strah. Jer uz tog razbojnika bile su bar sigurne da neće smeti ni da ih dotakne. A ko zna kako će ovaj neznanac postupiti kad vidi pred sobom dve mlade i lepe devojke vezanih ruku?

Njegov meki glas namah ih smiri:

— Mene ne treba da se bojite —

rekao je. — Želim da vam pomognem.

Prišao je i presekao im veze na rukama.

U tom času na Sliterovom ranču zapucaše puške. Na njih se nadovezoše koltovi.

— Nisu iz iznenadili — radosno reče jedna devojka. — Puške su u rukama naših. — Osećajući da treba da bude jasnija, ona dodade: — Sliterovi sinovi su naši verenici, stranče.

— Maločas sam to čuo — uzvrati traper.

Druga devojka, ona što je razgovarala sa razbojnikom, smatrala je da neznancu treba da pruži neka objašnjenja.

— Mi smo sestre Krejzer... Dženifer — pokaza na sestru — i ja, Mildred. Pre jednog sata razbojnici su upali na naš ranč, ubili dva naša kauboja i naše dve starije sestre, a nas su poveli.

— Kad su se maskirani razbojnici pojavili u ovom kraju? — upita trapera.

— Pre nekoliko meseci i postali su prava napast za sve rančere.

— Šta radi šerif?

— Niko ne može da im uđe u trag. Pojave se iznenada i nestanu kao da su u zemlju propali.

— Da su nas odveli u svoje skrovište, bar bismo znale gde se skrivaju — ubaci njena sestra sa oporom ironijom.

— I to bi bilo sve. Jer se otud nikad ne bismo vratile, sestro.

— Tako i ja mislim— složi se traper. — Sad imamo bar jednog od njih — pokaza na čoveka sklupčenog na zemlji.

Jedna od devojaka priđe maskiranom razbojniku i smaknu mu kapuljaču.

— Meksikanac! — reče.

— Njegov šef ga je zvao imenom Pedro. Poznajete li ga, možda?

— Ne — odvratiše devojke uglas.

Pucnjevi, koji su postajali sve ređi, utihnuše, kao da se borba na ranču okončala.

— Mislim da ovog puta razbojnici nisu imali sreće — primeti traper. — A to znači da se vraćaju i da će ubrzo biti ovde.

— Bežimo! — povika jedna devojka panično.

— Imam bolji predlog — reče traper. — Poneću ovog Meksikanca i poveśćemo konje malo više od ovog mesta. Tamo ćemo se pritajiti i videti šta će razbojnici da učine kad vide da vas nema. Posle toga znaćemo šta da preduzmemo i kuda da krenemo.

Pošto je Meksikancu povadio koltove i svakoj devojci dao po jedan, on ga prebaci preko ramena.

— Nadam se da znate da pucate? — upita.

— Razume se — odgovoriše.

Dovede ih do svog skrovišta. Pošto je još jednom pogledao da li je vatra ugašena, uputiše se tridesetak koraka uzbrdo. Tamo nađoše bolji i nepristupačniji zaklon. Zemlja je na tom mestu bila prekrivena mekom travom, te se nisu bojali da će nemirne konjske noge otkriti njihovo prisustvo.

Čuli su razbojnike kako se psujući približavaju platou. Sa tog mesta nisu ih mogli ni nazreti.

— Do đavola, gde je Pedro? — besno zabrunda glas koji je pripadao šefu bande.

— Pedro! — pozva ga neko iz grupe.

— Hej, Pedro! — nadoveza se drugi. — Gde je taj kučkin sin?

— Kladim se, šefe — nadoveza se treći glas — da se Pedro sporazumeo s njima i da sada žure ka ne-

kom ugodnom skrovištu, gde će on njima dati slobodu, a one njemu ono što su mu obećale.

— Živog ću odrati tog meksikanskog psa kad ga uhvatim — besneo je šef. — Požurimo, jer sutra nas čeka veliki posao.

Baš kad je izgovorio poslednje reči, Pedro, dolazeći k sebi, muklo jeknu.

— Šta je to? — povika šef. — Jeste li čuli?

— Tamo gore nekoga ima — uzvrati jedan od razbojnika.

— Šta čekate, do đavola? — viknu šef. — Siguran sam da je to Pedro koji se i pored moje zabrane zabavlja s devojkama, misleći da se ovako brzo nećemo vratiti. Dovedite mi tu lopužu.

Jedan se izdvoji i potera konja naviše.

Najpre su samo čuli kako im se približava, a onda su videli i njegovu siluetu na konju.

Traperu je bilo jasno da jedini spas u situaciji koju nije očekivao leži u brzoj akciji, u paljbu koja će razbojnike iznenaditi, zaplašiti ih i naterati u bekstvo. Ne desi li se to i razmile li se oni po kamenjaru, biće veoma teško izdržati njihov napad i postepeno opkoljavanje koje bi moglo produžiti borbu i do svitanja. A tada bi tek nastale prave nevolje. Zato je šapnuo devojkama:

— Ovoga prepustite meni. Vi ospite paljbu u pravcu bandita.

Opalio je jedan metak i video kako se pogođeni razbojnik povija po konju i kako se preplašena životinja okreće, odnoseći ga nazad.

A onda, iz njegova dva kolta i iz koltova devojaka otpoče paljba kao da je u kamenjaru bilo sakriveno bar deset napadača.

Razbojnici su pokazali svoje pravo lice. Hrabri kad su nadmoćni i kad se pred njima nalazio nedorastao protivnik, a kukavice kad naiđu na otpor kakav ih je maločas dočekao na Sliterovom ranču i sada tu, napustiše plato i nadadoše se u bekstvo.

— Na konje! Za njima! — povika traper iz sveg glasa kao da izdaje naređenje onima što su se s njim nalazili u zasedi i ispali još dva metka. — Nijedan ne sme da umakne!

Tek kad u daljini prestade topot kopita njihovih konja, traper i devojke izađoše iz zaklona, postaviše nanovo onesvešćenog Meksikanca preko njegovog konja i vezaše ga za sedlo.

Zatim se taj mali karavan uputi prema svetlosti na brežuljku, koja je za vreme borbe bila ugašena, a sada, kad je opasnost prošla, ponovo upaljena.

5.

NA SLITEROVOM RANČU

Trebalo je biti oprezan. Sa ranča su čuli pucnjavu na jednom od brežuljaka Gvadelupe i ponovo ugasili svetlost. Sada, u mrkloj noći, oni koji su bili spremni da dočekaju neželjenog uljeza onako kako su dočekali maskirane razbojnike nisu mogli da razaznaju prijatelje od neprijatelja. Baš zato opreznom traperu pala je na pamet logična pomisao da bi ovog puta oni mogli postati meta onim što su još uvek čekali iza prozora kuća, a, možda, i onima koji su, prikriveni u dvorištu, očekivali da se razbojnici vrate posle prvog neuspeha.

— Bilo bi dobro — reče on kad se nađoše na oko stotinak koraka od kuće — da jedna od vas pozove nekoga od Sliterovih i najavi naš dolazak, pre nego što nas oni sami primete i pripucaju.

— Mildred, tvoj glas je jači — obrati se jedna devojka drugoj.

Baršunasti alt Mildred Krejzer bio je melodičan i topao.

— Gospodine Sliteru! Džeri! Boldvine! — pokulja iz njenog grla i odjeknu u tihoj noći.

Već sledećeg trenutka neko se javi iz pomrčine u dvorištu.

— Ko je to?

— Mildred i Dženifer.

— Jeste li same?

— Sa prijateljem koji nas je izbavio iz ruku maskiranih razbojnika.

— Znači, to je bila ona pucnjavva maločas?

— Da! — potvrdi devojka bez želje da podrobnije objašnjava.

Istog časa na tremu ispred kuće izađoše tri muškarca. Jedan od njih je nosio upaljen fenjer.

— Ko je to, Hari? — javi se jedan od njih.

— Gospodine Sliteru, to su dve gospođice Krejzer.

— Doli! Eleonora! — izgovori Sliter imena dveju starijih sestara Krejzer.

— Ovde smo Dženifer i ja... Mildred, gospodine Sliteru — javi se devojka. — Možemo li da uđemo?

— Kakvo je to pitanje, Mildred? Razume se.

Dvojica sa trema potrčaše grupici koja se pokaza s druge strane ograde. Bili su to Sliterovi sinovi.

Za njima pođe i njihov otac, noseći fenjer.

Iz mraka, s jedne i druge strane dvorišta, iskrsnuše i dvojica prikrivenih kauboja i pođoše prema vratancima.

— Šta se dogodilo? Gde su Doli i Eleonora? — upita rančer kad im se približi.

— Doli i Eleonora su ubijene... i naša dva kauboja — zadrhta Mildredin glas. — Da nije bilo ovog stranca, ko zna kakva bi bila naša sudbina.

Rančer podiže fenjer iznad svoje glave i osvetli najpre Meksikančevo telo prebačeno preko konja, a zatim trapera.

— Pa, to je Apači Tom! — povika on iznenađeno. — Hajdemo u kuću.

Dok su se približavali kući, on upita:

— Ko je taj preko konja?

— Jedan od maskiranih lupeža — odvrati traper, dok su dve devojke jecale na grudima svojih verenika.

— Mrtav?

— Samo onesvešćen.

U kući, Mildred, koja je bila nešto pribranija od svoje sestre, ispriča ukratko šta se dogodilo na njihovom ranču i šta na padini brega u blizini.

— Apači — priđe traperu stariji Sliterov sin Boldvin i čvrsto mu steže ruku. — Mi smo vaši večiti dužnici.

— Ostavimmo se toga, prijatelju — odvrati ovaj. Biće bolje da se postarate da neko ode na ranč ovih devojaka i da pokupi mrtve pre nego što ih kojoti rastrgnu.

— Ja ću to... sa Mičelom — javi se mlađi sin Džeri. — Mičel — obrati se jednom sredovečnom kauboju — upregni konje u kola.

— Dovezite ih ovamo, pa ćemo ih sutra sahraniti ovde — reče rančer. — Vas dve se više nećete vraćati na svoj ranč, jer se razbojnici opet mogu povratiti. Ostaćete kod nas.

— Mi smo i tako hteli da se najesen venčamo, oče — javi se Boldvin.

— U ovakvoj prilici nećemo čekati jesen. Već od sutra, sve što se može preneti sa njihovog ranča, preneće-te ovamo. Uz našu zgradu izgradićemo i jednu novu... za vas četvoro. Što se tiče njihovih pašnjaka, oni se

i tako jednim delom graniče s našim — objasni Sliter.

— Bog će nam oprostiti što nećemo poštovati vreme žalosti zbog Doline i Eleonorine smrti — dodade gospođa Sliter.

— A svi mi u ovoj kući bićemo presrećni ako jedan od kumova bude Apači Tom — ubaci rančer i pogleda u trapera.

— Sa najvećim zadovoljstvom — uzvrati traper — ukoliko mi prilike dozvole da prisustvujem svadbi.

Vezani Meksikanac, kog su u međuvremenu takođe uneli u kuhinju, dolazei k sebi poče da stenje.

— Poznajete li ga? — i onima što su se nalazili u kuhinji traper postavi isto pitanje kao i devojkama.

— Ne bih rekao da sam ga ikad ranije video — odvrati rančer.

To potvrdiše i ostali.

Meksikanac je već bio otvorio oči u uplašeno ih je posmatrao.

— Gde se nalazim? — upita.

Kad je video da su devojke slobodne,lice mu se još više smrači.

— Na Sliterovom ranču, razbojniče — odvrati mu rančer.

Videći kako on i dalje šara zamućenim pogledom po prostoriji kao da nekoga traži, dodade:

— Na našu žalost, od tvojih samo si ti ovde.

Učini mu se da je Meksikanac postao mirniji.

— Slušaj, lupežu — uhvati ga rančer za prsluk i posadi na klupu. — Ako ne želiš da još noćas visiš na onom hrastu pred kućom, reći ćeš gde se nalazi vaše skrovište i navešćem imena svojih drugova.

Meksikanac je tupo gledao u rančera, pa je tak tada preneo pogled na trapera i zadržao ga na njemu. Oči su najednom nemirno počele da mu se šire. U njima kao da se prvi put nazirao strah.

— Ti si. ... Apači Tom? — progovorio je neodlučno — Ti si me tamo gore iznenadio i savladao?

— Jesam. I savetujem ti da poslušaš gospodina Slitera ako misliš da sudija, kad ti bude suđeno,bude milostiv prema tebi — odvrati traper, stavljajući jednovremeno Sliteru i njegovim na znanje da od brzog i svojevoljnog donošenja odluke o vešanju razbojnika ne može biti ništa.

Zavrteo je glavom odlučno.

— Ništa ja, ni vama, nii šerifu, ni sudiji neću reći — izgovorio je polako, pa dodao još odlučnije: — Ništa!

— Biće bolje da razmisliš pre nego što daš takav odgovor, Meksikanče — nađe se pred njim Boldvin, kipteći od besa.

— Pre nego što sam to rekao, ja sam razmislio. Ne odgovaram tako zato što sam čvrst i hrabar, što želim da vam prkosim, već zato što sam kukavica — izreče nešto što prisutnima nije bilo baš razumljivo.

Rančer odgurnu svog sina. Njegova pesnica zatim pogodi Meksikanca posred lica, i on pade s klupe na pod, i zajauka.

— Propevaćeš ti, skote! I te kako ćeš propevati, da nećemo moći ni da te zaustavimo! — besneo je rančer, pretio i već izmahnuo nogom da ga udari u rebra.

— Nemojte — spreči ga traper na vreme. — Dozvolite da ja porazgovaram s njim.

Uhvati ga ispod mišice i podiže s poda lakc, kao da nije bio odrastao čovek već dete. Pošto ga opet postavi na klupu, on mu se obrati smirenim glasom:

— Slušaj me, Pedro — iznenadi Meksikanac već time što je znao njegovo ime — ja te neću tući i zato mislim da ćemo nas dvojica lepo i iskreno porazgovarati. Šta kažeš ti na to?

— Ne vredi, Apači — zastenja Meksikanac, a krv mu se od predhodnog udarca pojavi na usnama. — Tebe cenim... tebe se bojim... ali, ne mogu... ne smem ni reči da kažem o našem skrovištu i o mojim drugovima. Ne smem!

— Čega se bojiš, Pedro?

— Njih se bojim, Apači. Svih njih, a ponajviše šefa.

— Mi ćemo te štititi i ništa ti se neće dogodoti. U međuvremenu, njih ćemo pohvatati — hrabrio ga je traper.

Razbojnik se oporo nasmeja.

— Neke ćete, možda, i uhvatiti, ali šefa ne. U to sam siguran i baš toga se bojim. Znam, ako ih ne odam, sudija će me osuditi na smrt i biću obešen. To će biti brza smrt, Apači. A ako ih izdam, kao što sam rekao, sve ih nećete pohvatati... Šefa pogotovo ne. A on će me kad-tad pronaći, makar da se i u zemlju sakrijem, na nebo da se popnem, na kraj sveta da pobegnem, ceo garnizon iz Fot Henkoka da me čuva. Umiranje, Apači, tada ne bi bilko kratko već dugo i veoma bolno — još jednom je odlučno zatresao glavom. — Ubij me, Apači, ali ni tebi, ni drugome neću ni reč reći o našem skrovištu i o mojim drugovima.

— Samo ga ti prepusti meni! — povika razjareni rančer.

— Ne, Sliteru! — bio je traper energičan i svojim telom zaklonio Meksikanca. — Ja ga, čak, i shvatam. Odvešću ga u Fort Henkok i predati mom prijatelju šerifu Džordžu Oldfildu.

— Njega više nema — javi se jedan kauboj.

Traper ga pogleda.

— Dobro si čuo, — Apači — reče Sliter. — Oldfilda više nema među živima. Ubili su ga pre dva meseca ovi maskirani gadovi. Hoćeš li i dalje da štitiš ovog Meksikanca?

— Učiniću onako kako sam rekao — odvrati traper.

6.

OSVETA PRED ŠERIFOVOM KANCELARIJOM

Bilo je dovoljno da je trapera i čoveka kogje on dovodio neko video na prilazima gradu, pa da još pre njihovog dolaska ceo Fort Henkok sazna da će se kroz koji trenutak pojaviti Apači Tom, čovek od kog su neki zazirali i bojali ga se, na suprot onima, kojih je bilo mnogo više, što su mu se divili i s radošću dočekivali svaki njegov dolazak.

Tako je bilo i ovoga puta dok je jahao uporedo sa vezanim Meksikancem.

— Dobro nam došao, Apači! — doviknuo mu je Gilrejn ispred svog dućana.

— Zdravo, Apači! — javio se brica Tresti.

— Navrati na kriglu piva, Apači — pozvao ga je Harvi, stojeći s nekolicinomm na tremu ispred svog saluna.

Traper im je otpozdravljao mahanjem ruke približavajući se šerifovoj kancelariji.

Ispred nje su se već nalazili novi šerif Van Alstrom i njegov pomoćnik.

Desetak koraka dalje, na daščanoj stazi koja je išla pored zgrada duž jedne i druge strane, stajao je jedan mršav i nizak čovek, čije nervozne ruke nisu nikako mogle da se skrase, dok su mu sićušne oči, duboko skrivene pod nakostrešenim obrvama, titrale kao na zejtinu.

Traper zaustavi konja pred šeri-

fom, i sjaha. Zatim pomože Meksikancu da i on učini to isto.

Šerif mu pruži ruku.

— Drago mi je, Apači — reče — što mi se pružila prilika da vas upoznam i da vas pozdravim u Fort Henkoku.

— I meni je drago, šerife.

— Dovodite ovoga meni?

— Vama. Kasnije ćemo porazgovarati o njemu — odvrati traper i gurnu Meksikanca prema šerifovom pomoćniku.

A tada se dogodi nešto što sigurno ni Apači Tom, ni šerif, niti iko od onih što su se nalazili na ulici, nije očekivao.

Onaj čovečuljak što je stajao nedaleko od šerifove kancelarije, prišao je bliže i, kad se tome niko nije nadao, naglo je izvukao kolt i pre nego što je šerifov pomoćnik mogao da ga spreči ispalio dva metka Meksikancu u stomak.

— To ti je, meksikanska svinjo, za ono što si učinio mojoj sestri — reče još uvek držeći kolt u uzdrhtaloj ruci.

— Daj mi taj kolt, Luise!— povika šerif. — Zašto si to učinio, čoveče?

— Ne osuđuj me šerife — reče čovečuljak izmakavši se jedan korak, još uvek zadržavajući kolt. — Ne bi me iznenadilo kad bi ovaj bio jedan od masksiranih razbojnika.

Meksikanac, koji se beše sklupčao na zemlji, okrenu se na leđa. Pogled mu se mutio, a na usnama se pojavi krv koja mu skliznu preko brade. Onda se iz njegovih usta začuše reči:

— Proklet da si, iz...

Tu poslednju reč nije uspeo da završi, niti je iko u tom času mogao da zaključi šta je hteo da kaže.

Jer, iz Luisovog kolta sevnu još jedna munja i metak pogodi već smrtno ranjenog čoveka između očiju.

Sve se to odigralo pred iznenađenim šerifom, njegovim pomoćnikom i traperom i suviše brzo, tako da nisu mogli da predvide ono što će se desiti, a još manje da spreče čovečuljka da ponovo puca.

Šerif mu tek tada priskoči i istrže mu kolt.

— Fredi Luise, hapsim te zbog toga što si ubio vezanog i nenaoružanog čoveka — reče on strogo i uhvati ga za tanušnu mišicu.

— Pokušao je da mi napastvuje sestru, a zatim ju je ubio — ponavljao je čovečuljak. — Uostalom, ubio sam jednog od maskiranih razbojnika. Zar je to toliki greh?

— Otkud znate da je razbojnik, uz to i jedan od maskiranih? — upita ga traper.

Čovečuljak se na trenutak zbuni, ali se ubrzo pribra.

— Da nije razbojnik, zar biste ga privodili šerifu? — postavi on prilično logično pitanje, koje je samo napola bilo odgovor na ono što je interesovalo trapera.

— Pitao sam vas otkud znate da pripada grupi maskiranih razbojnika? — insistirao je ovaj.

— Drugih razbojnika u ovom kraju nema — opet se čovečuljak spretno izvuče.

— U svakom slučaju, nije bilo pametno to što ste učinili, a ni viteški. Ubili ste vezanog čoveka, a šerifu i sudiji uskratili mogućnost da s njim porazgovaraju.

— Znam da nije bilo viteški, Apači. Ali, da je bio slobodan i naoružan ne bih imao hrabrosti ni da mu priđem, ili bih učinio nešto što isto tako ne bi bilo na svom mestu: pucao bih mu u leđa — priznade iskreno.

— Znači, u svakom slučaju pucali biste u njega?

— Bih. Najzad, ja vas uveravam da taj čovek nije zaslužio da proživi makar i dan više.

— To govorite kao da ga odlično poznajete.

— Rekao sam da mi je ubio sestru. Onome ko ubije nemoćnu ženu, to sigurno nije jedini zločin — branio se čovečuljak vešto. — Uostalom, Apači, ako ste ga vi doveli vezanog,onda ste za to imali razloga. Zar ne?

Traper mu ne reče više ništa već uzjaha svog konja.

— Šerife — obrati se predstavniku zakona — mada imate dovoljno svedoka koji će potvrditi da je Luis ubio vezanog i nenaoružanog Meksikanca, ukoliko vam bude potreban još jedan, računajte na mene. — Zatim ošinu čovečuljka mrkim pogledom i promrmlja: — Ne volim ljuude koji ubijaju s leđa, ili vezanog i nenaoružanog čoveka.

— Gde vas mogu naći, Apači?

— U tvrđavi ili u Harvijevom salunu — reče to i potera konja.

Za njim ostade samo uskovitlani oblak prašine koji je prekrivala ulicu i mirovala samo onda kad na njoj nije bilo nikoga, a u vazduhu ni najmanjeg daška vetra.

— Vane — obrati se pomoćnik šerifu — Meksikanac je hteo nešto da kaže pre nego što je Luis pucao u njega.

— Znam. To će mi Luis objasniti.

— Nemam šta dobjašnjavam — odvrati ovaj žustro. — Razumeo sam ga koliko i vi.

Šerif ga dovede do vrata.

— Ulazi, Luise!

— Moraš li da me zatvaraš zbog onog ušljivog Meksikanca, Vane?

— Nije važno ko je on. Kriv si, i biće ti suđeno.

— Zažalićeš, šerife Alstrome.

— Ti to meni pretiš — unese mu se ovaj u lice.

— Samo kažem: zažalićeš!

— Ne pričaj mnogo već ulazi! — gurnu ga s leđa tako snažno da se on saplete o visoki prag i tresnu unutra na pod koliko je dug, pri čemu gadno opsova.

7.

NA TRAGU

Dok je prolazio tih nekoliko milja od grada do tvrđave, traper je sve više potiskivao sećanja na događaje koji su se zbili prošle noći i tog prepodneva, a koji su bili vezani za maskirane razbojnike.

U njemu je ponovo buknula želja da što pre od majora Preskota sazna nešto više o čoveku koji je bez ikakvog razloga ubio njegove roditelje i sestru, želja na koju se odmah nadovezala odluka snažna kao kakav zavet, da učini sve kako bi, makar i posle toliko godina, pronašao tog lupeža i priveo ga najbližem šerifu i sudiji.

Major se obradovao kad ga je ugledao na vratima koja su s trema vodila u njegovu kancelariju i zagrlio ga kao najrođenijeg.

— Čestitam na unapređenju, komandante! — reče mu traper pri tom.

Major Preskot se nasmeši i odmahnu rukom.

— Naši iz Vašingtona, u ovo mirnodopsko vreme, ako se ono takvo uopšte može nazvati, obično su nas oficire unapređivali u viši čin samo kad bismo izvršili kakav pokolj među Indijancima. Prvi put desilo se da je neko iz kapetanskog čina pomaknut u majorski zato što se izmirio sa Indijancima. A zato treba vama da zahvalim, Apači. Večiti kape-

tan Preskot ipak će uskoro otići u penziju kao major, što mu je bila davnašnja želja.

— Zašto bi trebalo meni da zahvalite? — upita traper.

— Da niste uspeli da smirite poglavicu Atakata Crnog Gavrana posle napada mog prethodnika, majora Sanderlenda, ko zna šta bi se desilo. Znači, moji pretpostavljeni su to meni pripisali, iako sam u izveštaju detaljno sve izneo kako se dogodilo.

Već je vadio iz ormana bocu s viskijem i dve čaše i svaku nalio do pola.

— Drago mi je što vas ponovo vidim — nastavio je pružajući mu jednu čašu. — Znači da vas je ona stara putujuća ispičutura Volt Stjuart obavestio o mojoj poruci.

— Pre nekoliko dana, i evo me. S nestrpljenjem očekujem da mi nešto više kažete o tipu koga toliko dugo tražim.

— Treba najpre da znate, Apači, da već nekoliko meseci jedna grupa maskiranih razbojnika, koja broji petnaestak ljudi, terorište narod između Gvadalupe, Sijera-Blanke i reke Rio Grande, pa čak i između Gvadalupe i Pekosa na severu.

— Čuo sam o tome — prekide ga traper smatrajući da mu komandant tvrđave govori o nečemu što je u tom času za njega bilo od drugostepene važnosti. — Ako se slažete, o tome možemo porazgovarati kasnije, jer ću i ja vama moći nešto da kažem o njima. Sada mi ispričajte o onom razbojniku.

Major se osmehnu.

— Pa, ja to i pokušavam, Apači — reče.

— Hoćete da kažete da i on pripada maskiranim razbojnicima?

— Upravo to.

Traper se pljesnu šakom po čelu.

— Znate li da sam sinoć imao susret s njim i da sam čak jednog Meksikanca iz njihove bande zarobio i doveo jutros u Fort-Henkok?

— Divno! — oduševljeno uzviknu major. — Za nekoliko meseci od kako su se pojavili, prvi put nam je jedan od njih pao šaka. On nam može. . .

— Ne radujte se unapred, majore — upade mu traper u reč. — Tog čoveka je pre jednog sata ubio neki ludak pred šerifovom kancelarijom. Zato, ne računajte na njega.

Major huknu i nemoćno raširi ruke.

— Šteta! Velika šteta! Ali, da nastavim priču o tim razbojnicima. Opljačkali su banke u El Pazu, Pabensu, Leveltonu i Marfi, opljačkali i pobili mnogo rančera, napastvovali mnoge žene i devojke. Šerifi iz tih gradova i potere koje su organizovali nisu im mogli ništa. Razbojnici su bežali u Gvadelupu, sačekivali potere u zasedi, mnoge ljude pobili, ili bi naprosto nestali bez traga.

— Kako to mislite bez traga? zar deset do petnaest konjanika da ne ostavi nikakav trag po kome bi se potera mogla upravljati?

— Dobro sam rekao: nikakav trag! Ili, tačnije rečeno, trag se još nekako mogao pratiti do reke Čihua, koja izvire na najsevernijim ograncima Gvadalupe u Novom Meksiku. Jednim delom prolazi kroz Gvadalupu i uliva se u Rio Grande. Od mesta gde su njihovi konji zagazili u vodu, trag se gubi. Potere su išle miljama uz vodu i niz vodu tražeći mesto gde su konji izašli na obalu, ali ga nisu mogli naći. Na sever se nije moglo suviše dugo jer je put preprečavao vodopad visok oko četiri stotine stopa.

— Da li su zavirili ispod slapa? — upita traper — Ponekad postoji pro-

laz zaklonjen vodom, ili prostrana pećina koju je izdubila voda.

— Jesu. Ali iza slapa je glatka okomita litica, bez ikakve staze ili pećine. — Kad obično napadaju?

— U sumrak, pa se izgube u toku noći, tako da su potere onemogućene da odmah krenu za njima. Retko napadaju danju, i to samo onda kad su sigurni da među napadnutima neće ostati ni jedan živi svedok.

— Prepredeni lupeži.

— Na gore do sad nisam naišao. Pošto okolni šerifi nisu mogli ništa da urade, obratili su se nama vojnicima za pomoć. Otada se dešavaju čudne stvari, Apači.

— Slušam vas, komandante.

— Bilo da sami preuzimamo neku akciju, ili zajedno sa bivšim šerifom iz Fort-Henkoka Džordžom Olfildom, razbojnici, kao da su na vreme obavešteni, sklone se ili nam nameste gadne zasede. U jednoj takvoj zasedi poginuo je i šerif Olfild.

— Čudno. Jeste li na koga posumnjali? Hoću da kažem da li ste pomislili na to da se u tvrđavi ili u gradu nalazi njihov jatak?

— Pomislio jesam, ali na koga da posumnjam, Apači? — major nemoćno raširi ruke pa nastavi: — Evo sad onoga što vas interesuje. Prilikom napada maskiranih razbojnika na ranč Džemsa Filbija, jednom razbojniku je dok se hrvao sa Filbijevom ženom, da bi je posle toga i on i ostali silovali, spala maska s glave. Žena je ugledala lice zarasло u prosedu bradu i brkove. Pri tom je uočila još nešto: jedno povijeno razbojnikovo uvo po sredini je bilo probušeno. Šupljina je odgovarala rupi koju bi ostavio metak iz kolta.

— To je on! — prošaputa traper. — Sigurno su pobili Filbijeve?

— Filbija i njegovog sina. Ženu su ostavili, jer im se, rekli su, dopala. Obećali su da će je ponovo posetiti.

— Gadovi!

— Setio sam se vaše nekadašnje priče — nastavi major — i želje da vas obavestimo ako na takvog čoveka naiđemo. Zato sam vam odmah poslao Stjuarta. Iskreno rečeno, drago mi je što smo tog zlikovca otkrili baš među tim maskiranim lupežima, jer tako i vas uključujemo u igru. A vaše prisustvo uvek je garancija da će biti i dobrih rezultata.

— I bez toga bih se potrudio da vam pomognem.

— Znam, Apači.

— Ispričajte mi još nešto o njemu.

— Nema toga mnogo. Kad sam shvatio da uzalud za njima šaljem čitav odred i tako zamaram ljude i konje, pribegao sam nečemu drugom. Odabrao sam dvojicu najboljih izviđača i poslao ih tragom maskiranih razbojnika posle jednog njihovog napada. Smatrao sam da će oni otkriti njihovu jazbinu, posle čega bi moj odred stupio u akciju.

— Pretpostavljam da im to nije pošlo za rukom.

— Nekoliko dana kasnije dvojica lovaca su ih pronašli kraj reke Čihua. Obojica su bili mrtvi. Svaki je dobio po dva metka u stomak, kao da su ubice htele da se njih dvojica što duže muče. Tada se javio brat jednog od te dvojice, kaplar Stenli O'Konol. Zamilio me da pustim njega samog. Poznavajući ga kao izvrsnog vojnika i spretnog izviđača, dozvolio sam mu da ode. Bila je to moja nova greška. I njega su pronašli mrtvog nedaleko od reke Čihua sa dve rane u stomaku.

— Rekoste da su sva trojica ubijeni tako što su im ispaljena po dva metka u stomak? — upita traper.

Taj detalj, ko zna zbog čega, vrati ga na događaj koji se tog jutra zbio

pred šerifovom kancelarijom. Meksikanac Pedro takođe je dobio dva metka u stomak od onog ludog čovečuljka Luisa.

— Da! U stomak — ponovi major.

— Ko je znao za njihov zadatak?

— Bez sumnje, mnogo naših. To se nije krlo. Ali, znači li to, Apači, da ja u tvrđavi imam špijuna koji na vreme dostavlja obavesti maskiranim razbojnicima! Ili su oni ipak spretniji od mojih ljudi pa ih nadmudre i likvidiraju?

Traper još nije stigao da odgovori, kad se preko daščanog trema začuše brzi koraci, a zatim i snažno kucanje na vratima majorove radne sobe.

Onome s druge strane vrata sigurno se veoma žurilo jer je kvaku pritisnuo pre nego što se iz sobe čuo komandantov poziv.

Na vratima je stajao narednik Ement, bez kape, pocepanog mundira, razbarušene kose i izobličena lica.

— Kako to izgledate, narednike! — zgranu se major ustajući iza stola. — Šta se desilo?

— Napali su nas kod Lesterovog prolaza, gospodine — odvrati narednik zadihano. — Izvukli smo se samo je i kaplar Filips. Trojica naših su poginuli.

— Maskirani razbojnici?

— Oni, gospodine. Bilo ih je desetak u zasedi. Ni sam ne znam kako smo se nas dvojica izvukli.

— Šta je sa kolima?

— Pokupili su svu municiju i hranu, a kola zapalili.

— Sto mu gromova! Kako su znali da ćete baš danas doći iz El-Palza sa hranom i municijom?

— To se i ja pitam, gospodine — odvrati narednik, pa tek tada skrenu pogled prema traperu i klimnu mu glavom u znak pozdrava.

— Ko je znao da oni idu u El Paz i da se vraćaju sa hranom i municijom? — umeša se traper upućenim majoru.

— Pored mene, narednika Ementa i kaplara Filipsa, još dva-tri oficira, ali, mi to nismo ni smatrali tajnom. Svakog meseca hrana se po dva puta dovozi iz El — Paza, a jednom i municija... Jedino ako se neko od vas nije izbrbljao civilima u salunu — pogleda major narednika.

Ovaj najednom obori glavu.

— Za sve vreme dok sam sa kaplarom Filipsom jahao ovamo — reče on muklim glasom — o nečemu sam razmišljao, gospodine. Dužan sam da vas s tim upoznam.

— Recite, narednike!

— Dva dana pred put bio sam na ručku kod mojih nesuđenih tasta i tašte, koje posle pogibije moje verenice često pohađam. Pitao sam ih da li im treba nešto što bih mogao da im donesem iz El Paza.

— Emente! — povika zapanjeni major.

— To su dobri stari ljudi... pošteni. Njihov sin takođe — pravdao se narednik crven u licu kao kuvan rak.

— Koliki je taj njihov sin? — zainteresova se traper.

— Odrastao čovek. Blizu trideset godina.

— Kako se zove?

— Fredi Luis.

Sada je na trapera došao red da se uzbudi.

— Znači li to, narednike, da se vi dobro slažete s Fredijem Luisom? upita ga.

— Dobar je to momak. Mnogo me ceni i voli. Život bi dao za mene.

— Vi ste mu rekli radi čega putujete u El Paz?

— Jesam. Ali, Apači, ja vam kažem...

— Ne prekidajte ga, Emente! — viknu major.

A traper postavi novo pitanje:

— Setite se, naredniče. Da li ste razgovarali sa Luisom da će dvojica vaših drugova krenuti u potragu za maskiranim razbojnicima?

— Mislim da smo i o tome popričali. Zapravo, ja sam se pohvalio da šaljemo dvojicu najboljih izviđača, i kako će to biti kraj maskiranim banditima... Ali ja vas uveravam, Apači, i vas gospodine majore, da je Fredi Luis divan momak u koga ne treba sumnjati.

— Upoznali ste ga i o odlasku kaplara Stenlija O'Konola? — postavi mu traper još jedanput pitanje.

— Mislim da jesam.

Traper se tada obrati majoru koji je još uvek zapanjeno posmatrao narednika niz čije se lice počeo slivati znoj.

— Ponovo se vraćam na vašu priču, majore. Rekli ste da su ta dva izviđača, kao i kaplar Stenli, koji je nekoliko dana kasnije pošao tragom maskiranih razbojnika, ubijeni sa po dva metka u stomak?

— Na žalost, tako je i bilo — odvrati major smrknuta lica.

— A sada, čujte ovo. Kad sam jutros doveo vezanog zarobljenog Meksikanca, koji pripada maskiranim banditima, pred samim vratima šerifove kancelarije ubio ga je taj vaš nesuđeni šurak, naredniče.

— Fredi! — prenerazi se narednik.

— Znate li kako ga je ubio? — nastavi traper.

Posmatrali su ga i čekali da sam odgovori na postavljeno pitanje.

— Ubio ga je sa dva metka u stomak. A kad je smrtno ranjeni razbojnik hteo nešto da kaže, on mu je ispalio i jedan metak u glavu. Možda je to slučajnost što mu je ispalio dva metka u stomak, pa ipak posle onoga što sam od vas čuo, ne mogu da ne izvedem izvesne zaključke.

— Ali, zašto... zašto je to učinio? Zašto je pucao u vezanog čoveka? — mrmljao je narednik.

— Rekao je da mu je taj Meksikanac ubio sestru.

— Gluposti! — reče narednik. — Onaj Meksikanac koji je ubio njegovu sestru, a moju verenicu, uhvaćen je. Suđeno mu je, i pre nekoliko dana je obešen u El Pazu. To je i njemu poznato.

— Još nešto — nastavi traper. — U jednom trenutku, kad sam mu zamerio što je ubio vezanog čoveka, njemu je izletelo iz usta da to i nije velika šteta, jer je, navodno, ubio jednog od maskiranih razbojnika.

— Pa, to znači... — započe major, ali ne dovrši jer ga traper u tome preduhitri.

— To znači da Fredi Luis nije pretpostavio već je dobro znao da je Meksikanac jedan od maskiranih razbojnika i da ga je ubio samo zato da on ne bi odao njihovo skrovište i njihova imena, pa i Luisa, njihovog jataka.

— Posle onoga što, smo čuli od narednika Ementa, mislim da je sve jasno — izreče major. — Apači, pronašli ste razbojničkog jataka u čijoj koži ne bih želeo da budem.

Narednik Ement je stajo bled kao kreč. Njegov pogled iznova je bio nemoćno poboden u patos.

— Ko bi pomislio — mucao je. — Fredi... njihov jatak!

— Bili ste neoprezni, naredniče, pa i naivni u svojoj dobroti — reče mu traper blago. — Voleli ste tog momka i prevarili ste se... Najzad, majore — obrati se tada komandan-

tu — to je moglo svakome da se desi. Moram da priznam da mi je narednik Ement svojom iskrenošću ipak pomogao da izvučem izvesne zaključke i povežem neke detalje koji se odnose na Fredija Luisa, a koji će mi dobro doći u borbi protiv maskiranih razbojnika — uzimao je traper narednika u odbranu.

— Razume se, Apači. Ne pada mi na pamet da optužim narednika za odavanje službene tajne, ali sam zaprepašćen njegovom neobazrivošću i, kao što i sami rekoste, naivnošću u oceni ljudi... A vi, naredniče, pamet u glavu! Da vas više niko nije video ni sa jednim od tih Luisa! Možete ići!

— Razumem, gospodine! — salutira narednik i potišten zbog nenamerno učinjene greške, ali i srećan što se sve tako završilo, napusti komandantovu kancelariju.

8.

PLAN ZA AKCIJU

Malor još jednom nali viski u čaše. Kao da je njime hteo da odagna onu mučninu koja mu se bila skupila negde uvrh grudi ne dozvoljavajući mu da udahne punim plućima, on sruči sadržinu čaše u usta. Zatim upita:

— Gde je taj Luis, Apači?

— U šerifovom zatvoru.

— Njega pre suđenja treba dobro pritegnuti. Ako nam on ne oda skrovište maskiranih razbojnika, ne znam kako ćemo ga otkriti.

— Ne bih tako postupio, majore.

Komandant ga pogleda začuđeno.

— Ne shvatam vas. Mislite li da će on i bez batina?

— Batine neće pomoći. One nisu pomogle ni kod zarobljenog Meksikanca. Svi oni boje se da postanu izdajnici, makar to bio uslov da budu oslobođeni svake odgovornosti. Meksikanac je rekao da je smrt vešanjem mnogo prihvatljivija od laganog mučenja i mrcvarenja koje bi im pružio šef maskirane bande, kad bi ga izdali. Zato sam siguran da ni kod Fredija Luisa tim načinom ne bismo ništa postigli.

— Šta, onda, predlažete? Ne zaboravite da se među maskiranima nalaze i ona dvojica koja vas posebno interesuju.

— To nikako neću zaboraviti. Zato sam se i trudio kako da pronađem pravi način kako da dospem do njih.

— Imate li ga?

— U tome će mi pomoći Fredi Luis.

Major se ponovo iznenadi.

— Moram da priznam da vas ni najmanje ne shvata, Apači. Kao da vam Luis pomogne? Dobrovoljno, ili na neki drugi način?

— Na taj drugi način. Šerif će mu reći kako na njega, Luisa, sumnjano kao na doušnika maskiranih razbojnika i kako mu konopac ne gine. Zatim će učiniti neku namernu neopreznost, on ili njegov pomoćnik, koja će Luisu pomoći da pobegne iz zatvora.

— Da pobegne iz zatvora? — zgranu se major.

— Tako je. Sasvim je razumljivo da će jedini spas videti u tome da što brže ode u njihovo skrovište, i da se priključi maskiranim razbojnicima.

Komandantovo lice napokon sinu, a oči blesnuše.

— Grom i pakao! Čini mi se da nazirem vaš izvrstan plan. Hoćete da kažete da ćete biti u blizini šerifove kancelarije kad Luis bude po-

begao iz zatvora i da ga od tog trenutka nećete ispuštati iz vida?

— Pogodili ste.

— Izvrsno je, Apači, ali i veoma opasno.

— Zašto bi bilo opasno?. Mislite li da ću dozvoliti da Fredi Luis i mene nadmudri i da me, sa dva metka u stomak, pošalje na onaj svet?

— Ne mislim. Ali se može desiti da se u jednom trenutku, na jednoj strani nađete vi sami, a na drugoj deset — petnaest razbojnika. Šta onda?

— Nalazio sam se ja i pred brojnijim neprijateljem, pa sam još uvek živ i zdrav.

— Da, ipak, neka neko od mojih pođe s vama?

— Nikako! Ne mogu da brinem o sebi i o njima. Šta ja budem radio, to će znati, ali neću znati šta oni rade i šta nameravaju da učine. A toga se plašim. Ako mi bude potrebna vaša pomoć, pronaći ću način da vam se na vreme javim.

— Kako hoćete, Apači. U svakom slučaju želim vam mnogo sreće — reče major Preskot i isprati ga do kapije. — Mislim da nije naodmet jedno upozorenje: Čuvajte se!

— To sam uvek činio, komandante.

9.

NA SLOBODI

Mlad mesec pojavio se samo na kratko nad Fort — Henkokom i zamako iza Gvadelupe.

Da nije bilo upaljenog fenjera koji je visio na tremu Harvijevog saluna i svetlosti koja je izbijala kroz prozore razblažujući tamu ispred krčme, na ulici bi bilo mračno kao u rogu.

Otprilike u vreme kad su se po kućama pogasile i poslednje svetiljke i stanovnici gradića otišli na počinak, šerif Van Alstrom izađe iz saluna i uputi se prema svojoj kancelariji, da bi pre odlaska na spavanje još jednom pogledao zatvorenike.

Zapalio je fitilj petrolejke, proverio da li je lonac sa kafom, koji se nalazio na peći, još uvek topao, i sipao malo crne tekućine u limenku. Popio je dva gutljaja, pa još dolio i pošao prema uzanom hodniku što se nalazio ispred te sobe i dve ćelije za zatvorenike obezbeđene jakim metalnim šipkama i sigurnim bravama.

— Još nisi legao Fredi? — obrati se čovečuljku što je sedeo na ivici niskog ležaja.

Ovaj ga samo ošinu pogledom, pa nastava da bulji u pod.

— Je li ti moj pomoćnik doneo večeru?

— Idite do đavola, i ti, i on!

— De, ne ljuti se. Doneo sam ti malo tople kafe. Uzmi.

Luis ustade i prihvati limenku.

— Rđavo ti se piše, Fredi — reče mu šerif.

— Zato što sam ubio jednog razbojnika?

— Nije to tako jednostavno kako ti misliš da nam predstaviš. Noćas sam razgovarao u salunu sa sudijom i Apači-Tomom. Znaš li kakvo je njihovo mišljenje?

— Kakvo? — pokaza zatvorenik nekakvo interesovanje.

— Apači te optužuje da si jatak maskiranih bandita i da si Meksikanca ubio samo zato što si znao da je i on pripadao njima. Kaže, bojao si se da ćete odati i da će otkriti njihovo skrovište. Ti znaš kako Apači zna da bude ubedljiv. A ovog puta je, zaista, imao puno dokaza za tak-

vu svoju tvrdnju. Kažem ti, rđavo ćeš proći.

— Šta kaže sudija?

— Sudija, koji tebe i tako ne podnosi, kao da je takvu optužbu jedva dočekao. »Onda« rekao je »suđenje će biti kratko, osim ako Luis ne prizna navode optužnice i ne odvede šerifa i njegove ljude do skrovišta razbojnika. Ako, međutim bude pobijao optužnicu, neće mu ništa pomoći. Visiće. Ja mu to garantujem«.

— Tako je rekao sudija?

— Tako i poznavajući njega siguran sam da će održati datu reč. Dakle, Fredi, gadno! Žao mi te je jer si mi bio simpatičan. Iskreno da priznam, mislio sam da ćemo se i oroditi... da ću se oženiti tvojom sestrom, ali njoj se više dopadao onaj narednik iz tvrđave.

Dok je govorio, šerif je uzeo jednu klupicu, postavio je uz same šipke i seo na nju, okrenuvši se desnim bokom Luisu. Kubura s koltom, koja mu je visila o pojasu, prođe između šipki i nađe se na domak Luisove ruke.

Ali on kao da nije na to obratio pažnju. Pogođen onim što je šerif saopštio, bludeo je pogledom negde iznad njegove glave. Onda se trže i progovori:

— Mislim da smo nas dvojica bili uvek dobri prijatelji, Vane.

— To smo i sada — uzvrati šerif.

— I da znaš da mi je mnogo žao što se nalaziš s druge strane rešetaka.

Čovečuljak se pribi uz šipke i nešto tišim glasom reče:

— A ti mi pomozi da se nađem s te s koje si i ti.

— Kako to misliš?

— Pusti me na slobodu i daću ti pet stotina dolara. Ako ne veruješ, možemo zajedno otići mojoj kući po novac. Posle toga me pusti.

Šerif se nasmeja.

— Pet stotina dolara! Ne laži, Fredi. Otkud pijanici i kockaru pet stotina dolara? Hajde, ne laži!

— Imam ih, Vane, kunem ti se. Tebi mogu da priznam da je tačno ono zbog čega me Apači optužuje.

— Da si doušnik maskiranih?

— Da! Ja jesam jatak maskiranih razbojnika i šef me zbog toga dobro plaća. Kako bih se, inače, kockao svake noći u salunu! Osim toga, ako mi pomogneš, obećavam da nećeš proći kao tvoj ludi prethodnik šerif Oldfild.

Šerif kašljucnu nekoliko puta i zaklima glavom kao da se premišlja. Odgovor je ipak bio odlučniji nego što se očekivalo.

— Volim te, Fredi, kao brata, ali to ne bih mogao, niti smeo, da uradim. Zamerio bih se i Apači-Tomu i sudiji, i građanima koji su me izabrali. Najgore je to što bih se zamerio Apači-Tomu, a ti znaš kakav on može da bude kad mu neko stane na žulj.

— Dođavola, Vane, pođi sa mnom. Šef će te rado prihvatiti. Ti inače ovde nemaš nikoga. Zarađuješ bedno, tek koliko da preživiš. Bićeš sa šefom godinu dve dok ne nakupiš para, a onda možeš kud hoćeš. Niko neće ni znati da si bio u njegovoj družini.

— Misliš da će oni ostati neotkriveni?

— Siguran sam. Imaju takvo skrovište koje može pronaći samo onaj ko zna za njega i ko je već jednom bio u njemu... Da li, Vane?

— Ne, ne, Fredi! Žao mi je, ali ne mogu — odgovori šerif i zagleda se prema svojoj kancelariji okrećući glavu od zatvorenika.

Tada Fredi Luis pokaza da je ipak primetio kolt koji je virio iz kubure između dve šipke, jer ga je zgrabio i izvukao.

— Hej! Jesi li poludeo, Fredi! Vrati mi kolt! — povika šerif i skoči sa klupe.

— Budi miran, Vane, inače ću zaboraviti da si mi prijatelj. Otvori vrata!

— Ne čini još veće gluposti, čoveče. Znaš li u kakvu me nevolju uvaljuješ?

— Biće to mnogo manja nevolja od ove u kojoj se ja nalazim. Otvori, ili ću, kunem ti se, pucati — glas mu postade oštar.

— Čemu sve ovo, Fredi? — još je oklevao šerif. — Možda te i neće osuditi na smrt. Ne odlučuje samo sudija već i porota. A ja im neću reći ništa o ovome što si im priznao.

— Znaš i sam da bi me osudili... ama, otvaraj! — nađe se cev kolta tačno naspram šerifovog stomaka. — Ako hoćeš još uvek možeš da pođeš sa mnom.

Šerif nije imao kud. Otključao mu je vrata.

— Okreni se! — naredio mu je Luis.

Poslušao je.

— Žao mi je što ovo moram da uradim, Vane — rekao je i zamahnuo rukom.

Jedan udarac koltom po glavi i šerif pade pored vrata kao pokošen.

Fredi Luis tek tada ispi kafu iz limenke, pa pošto stavi šerifov kolt u svoju kuburu, izađe na ulicu.

Na njoj nije bilo ni žive duše.

Pogled mu pođe prema Harvijevom salunu.

Nekoliko konja privezanih za direk ispred trema govorilo je da tamo još uvek ima gostiju.

I dok je on oprezno trčao preko ulice i prilazio krajnjem konju, jedna prilika izniče iz tame iza zgrade u kojoj se nalazila šerifova kancelarija i utrča u nju.

Šerif je baš dolazio sebi i pokušavao da ustane kad mu je taj čovek prišao.

— Kako je? — upita ga.

— Nije loše, Apači — odvrati šerif. — Da sam ja njega odalamio koltom, ne bi se probudio bar za jedan sat. Pa ipak, ovo ću mu kad-tad vratiti.

Topot konjskih kopita odjeknu ispred zgrade i izgubi se u daljini.

— To je on — reče traper. — Je li šta rekao?

— Priznao je da je njihov jatak.

— To sam i mislio... Hvala vam, Alstrone! Mnogo ste mi pomogli.

— Da pođem i ja, Apači? To je moja dužnost.

— Radije ću sam — uzvrati traper i brzo izađe na ulicu.

Malo kasnije, njegov vranac, čija se crna dlaka slivala s pomračinom, polete u pravcu iz kog je dopirao jedva čujan topot ukradenog konja na kom je bežao Fredi Luis.

10.

NEOPREZNI BEGUNAC

Trarepu nije trebalo dugo da jaše, pa da na stotinak koraka ispred sebe ugleda siluetu konja i jahača, koja je čas postajala određenija, čas se rasplinjavala i gubila, zavisno od toga da li je njegov vranac prilazio beguncu ili mu dozvoljavao da odmakne.

Zadržao je to rastojanje znajući da Luis, ako se i okrene, njega neće moći da vidi koliko zbog njegovog vranca što se gotovo stapao sa mrakom, toliko i zbog toga što je za tu razdaljinu bilo potrebno posebno oko dugo navikavamo da tamu noći koristi baš kao i svetlost dana.

Luis je bio toliko samouveren da

se za pola sata jahanja od grada prema Gvadelupi ni jednom nije osvrnuo, možda baš zbog te mrkle noći i puste prerije, u kojoj u to doba, osim ponekog gladnog kojota što bi se oglasio zavijanjem, nije bilo ni žive duše.

Uskoro više nije jahao na sever prema Gvadelupi već je galopirao prema zapadu paralelno sa južnim padinama planine kao da ga visoki planinski masiv sa desne strane više nije interesovao.

Još pola sata jahanja, i traper najpre začu ispred sebe šum vode, zatim ugleda mestimično iskričavu površinu reke Čihua, koja se nalazila na pravcu njihovog kretanja, dolazeći sa severa, iz planine, i odlazeći na jug prema reci Rio Grande.

Setio se reči majora Preskota da su tragovi maskiranih razbojnika mogli biti praćeni samo do te reke, a da su se na njenoj levoj obali gubili, kao da su i konji i jahači u njoj nestali. Zato će znajući da će Fredi Luis poći njome uzvodno iskorititi to mesto da ga pretekne na taj način što neće ići za njim, već će poterati konja nešto brže, udesno, prema planini, i tako skratiti put koji je činila krivudava reka.

Tako je i učinio.

I kad se desetak minuta kasnije našao u zaklonu pored reke, isto toliko je čekao da ugleda Luisa kako duž leve obale, ali vodom »jaše na već umornom konju. Traperova pretpostavka da će on tako jahati sve do skrovišta razbojnika, ili će iz same reke ući u njega, trebalo je da se ostvari. Neka druga mogućnost nije mu padala na pamet.

Pošto je teren duž reke, naročito s njene leve strane bio ravan ili blago talasast i obrastao drvećem i šibljem, traper odluči da ga ne prati jašući za njim po rečnom koritu. Učini mu se mnogo prikladnije, a za konja mnogo lakše da jaše duž obale, negde bliže, a negde dalje od nje, ne ispuštajući pri tom Luisa iz vida. Samo kad bi se isprečila kakva litica ili neko veće brdo silazio bi u odu i nastavljao onuda kuda je Luis pre njega već prošao.

Reka je krivudala između brežuljaka: negde stisnuta njima, sužavala se, a negde širila, pa ipak do tada njenu levu obalu nigde nije činila neka litica, niti je voda postajala toliko duboka da je Luis morao napustiti njeno korito.

Traper je još jednom ustrčao uz brežuljak koji mu je omogućavao da skrati put i da stotina koraka pre Luisa stigne na veliku krivinu koju je reka na tom mestu činila skrećući sada tačno sa severa i zadirući sve više u planinu. I kao što je radio i do tada on je, čekajući da se Luis pojavi u gornjem delu krivine, počeo da posmatra svuda ispred i oko sebe nagoneći čula da razluče svaki drugi šum od žubora i klokota vode.

A tada je, najednom ispred sebe, a nešto bliže ispred brežuljka na kome se nalazio, primetio neku titravu svetlost koja bi za časak bljesnula, pa nestala, da bi se malo kasnije, na isti način i na istom mestu, iznova pojavila, pa nestala.

Nije mu bilo teško pogoditi da je to bio užareni vrh cigarete i da neko tamo dole, u blizini reke puši.

Sišao je s konja i počeo da se prikrada tom mestu.

Ubrzo je pred sobom razaznao malu brvnaru, a ispred nje ugledao siluetu pognutog čoveka koji je sedeo i pušio.

Baš tada se i Luis pojavi u krivini. Zastao je i pogledao prema brvnari, pa je i sam, ugledavši čoveka pred njom, prvi put isterao konja iz vode i uputio se na tu stranu.

Čovek je podigao glavu, ali je izgledalo kao da nije upravio pogled tačno prema onome koji mu se približavao.

— Zdravo, Alfonso! — javio mu se Luis. — Ne spavaš?

— Jesi li ti to, Luise? — upitao je čovek šuškajući kao da u vilicama nije imao ni jednog zuba.

— Ja sam.

— Ideš kod šefa?

— Aha!

— A ja sam pomislio da je moj Pedro... Juče je šef prolazio ovuda sa svojim ljudima. Kaže mi da ga je Pedro izdao i da je pobegao sa dvema devojkama. Karamba, je li to tačno, Luise?

— Nije, amigo. Šef se prevario.

— Znači, moj Pedro ga nije izdao?

— Nije.

— A gde je moj Pedro?

— Nema ga više, Alfonso.

Starac je naglo ustao.

— Šta hoćeš da kažeš, hombre? Hoćeš li da kažeš da je moj Pedro mrtav?

— Tako je, amigo.

Kratka stanka, pa iznova starčev drhtavi glas:

— Kako je poginuo Pedro?

— Ubio ga je... — oklevao je Luis čas pa dodao: — Ubio ga je Apači Tom.

— Kada?

— Juče u Fort-Henkoku.

— Apači Tom, kažeš? Zašto bi Apači ubio mog sina, hombre? Pedro njemu nije ništa učinio... Ne verujem ti, Luise.

— Verovao ti, ili ne, tako je. Tvoj sin je mrtav.

Starac se skljoka na mesto gde je do tada sedeo i još više se poguri.

— Šta ću ja sada ovako slep i star, Luise? Do sada me je bar moj sin s vremena na vreme posećivao i brinuo se o meni. Ko će se sada brinuti o starom, bolesnom i slepom Alfonsu?

— To je tvoja briga, stari — uzvrati Luis i vrati se prema reci.

— Lažeš, Luise! Lažeš! — vikao je starac za njim. — Moj Pedro nije mrtav. Lažeš! — podigao je obe ruke iznad glave i još žešće nastavio: — Prokleti da ste svi! Da nije bilo vas, moj Pedro bi još uvek bio sa mnom i lepo bismo živeli. Prokleti da ste!

Oštar sluh starog čoveka registrova u tom času šum koji su proizvele traperove mokasine po šljunku i okrenu glavu na tu stranu.

— Je si li ti, Luise? — upita. — Vratio si se da mi kažeš da je ono bila šala.

Ali kad odozdo začu prskanje vode pod konjskim kopitama shvati da to u njegovoj blizini mora biti neko drugi. Glas mu malo zadrhta kad upita:

— Ko si ti? Šta hoćeš od mene?

— Ne bojte se, Alfonso — reče mu traper meko.

— Ne poznajem ti glas. Znači da ne poznajem ni tebe.

— To je tačno. Prolazio sam ovuda pa sam čuo vaš razgovor sa Luisom.

— Je si li poznavao mog Pedra?

— Upoznao sam ga juče.

— Luis kaže da je moj Pedro mrtav. Ako si ga video juče znači da je živ.

— Na vašu žalost, Alfonso, tačno je ono što je rekao Luis.

— Pedro je, znači, mrtav?

— Jeste.

— Ali, zašto ga je Apači Tom ubio? Slušao sam mnogo o Apači-Tomu i čuo da je pravdoljubiv i pošten čovek. Šta je moj Pedro njemu učinio?

— Vašeg Pedra nije ubio Apači tom.

— Luis je tako rekao.
— Luis vas je slagao.
— Ko je onda ubio mog Pedra?
— Luis ga je ubio.
— Luis? Zašto?
— Pedro je bio uhvaćen i Luis se bojao da ne oda šefa i njega.
— Pedro to nikada ne bi uradio, ombre. On nikoga ne bi odao.
— Ja sam u to siguran, Alfonso. Vaš Pedro ne bi odao šefa niti ikoga drugog.

Starac je ćutao nekoliko trenutaka pa upitao:

— Ko si ti što o mom Pedru govoriš tako lepo?
— Ako vam kažem, hoćete li moje ime zadržati samo za sebe?
— Hoću.
— Ja sam Apači Tom. Za to što više nemate Pedra, kriv je i šef isto toliko koliko i onaj pokvarenjak Luis.
— Slažem se s tobom, senjor Apači. Da nisam slep osvetio bih moga Pedra prvom prilikom kad se šef pojavi pred mojom brvnarom. Posle neka ubiju i mene.
— Ja bih osvetio Pedra kad bih znao gde da nađem šefa i njegove razbojnike — reče traper, a srce mu u iščekivanju zakuca jače.
— Hvala ti, Apači! Znam da je i Pedro sa njima počinio mnogo zla, ali on je zato platio. Red bi bio da i šef i Luis, i svi ostali plate. Zar ne?
— Tako je, Alfonso.
— Mnogo ti ne mogu pomoći, Apači. Pa ipak, nešto malo znam.
— Recite to što znate. Svaka informacija biće mi dragocena — požurivao ga je traper.
— Treba ići uz reku... do na pola milje od vodopada na Čihui.
— Čuo sam o tom vodopadu.
— Na tom mestu, u blizini reke, nalazi se njihovo skrovište.
— To me čudi. Za njima su išle potere sve do vodopada. Da su razbojnici izlazili iz reke ostali bi tragovi kopita njihovih konja.
— Pojedinosti ne znam, Apači. Pedro mi je pričao da se tamo skrivaju. Da li su još uvek tamo ne znam. Po tome što su i sinoć prošli ovuda, i što je i Luis otišao u istom pravcu, rekao bih da jesu.
— Hvala vam i na tome, Alfonso.
— Osveti mog Pedra, Apači.
— Potrudiću se — reče traper i odjuri prema mestu na kom je ostavio svog konja.

11.

SKROVIŠTE

Luisov konj se bio umorio idući kroz vodu, tako da više nije kaskao kao na početku, već je umorno vukao noge. To je išlo u prilog traperu da ga sustigne i da ga i dalje nesmetano prati duž obale, u želji da se ta pratnja završi pre nego što svane. Samo je jednom kad se pred njim isprečio nešto viši kameniti breg sa strmim padinama prema reci bio primoran da nagna svog vranca u vodu.

Jahali su još jedan sat. Da je potrajalo duže, traperu se činilo da Luisov konj to ne bi izdržao.

Do svanuća ostalo je još sat vremena, ako ne i više, jer su se u međuvremenu preko do tada vedrog neba počeli navlačiti teški oblaci, koji će osvit novog dana odložiti bar za pola sata.

Sve je išlo u prilog traperu, čak i vetar koji poče da duva, da povija krošnje drveća duž obale i da kovitla prašinu po okolini. Nije bilo bojazni da će i do tada neoprezni Luis, ako i zastane, iza sebe čuti svog pratioca, makar mu se on približio i na nekoliko konjskih dužina.

A Luis je baš u tom času stao. Nije

se osvrnuo, već je isterao konja na peščanu obalu i poterao ga prema jednom nevelikom brežuljku koji se protezao duž reke i bio od nje udaljen jedva četrdesetak koraka.

Sav taj brežuljak bio je obrastao šibljem i korovom. Mestimičo je bio zakljonen i drvećem, te se odmah nije moglo videti da se on duž reke pruža još nekoliko stotina koraka, negde joj se približavajući, a negde udaljavajući, da bi se na jednom kraju spojio sa povelikim brdom, čineći tako jedan jedini njegov džinovski pipak koji se pružao ravnicom pored reke.

Traper se zakloni u vrbaku kraj obale očekujući ono što je trabalo da se dogodi.

U međuvremenu Luis je prišao brežuljku i sjahao. Ostavio je konja u šipragu, a ispod jednog drveta uzeo nešto što je ličilo na veliku i široku brezovu metlu i s njom se vratio prema obali. Mašući po pesku preko tragova koje su maločas njegov konj, a nešto kasnije i on sam kad je sjahao ostavili, i brišući ih, pri čemu mu je jak vetar i te kako pomagao, vraćao se unazad prema šiblju.

Iako nije znao šta će se dalje dogoditi, traperu je sada bilo jasno zašto nijedna potera, ni na jednoj, ni na drugoj obali reke, nije mogla da uoči tragove konjskih kopita, kad je bilo izvesno da su konji tamo gde je Čihua skretala na jug zagazili u nju.

A baš na tom mestu taj dugački, ali niski brežuljak nije probuđivao ničiju pažnju, kao što ne bi pobudio ni traperovu, da ga Luis nije doveo do njega.

Jer, ako je bilo izvesno da su se maskirani razbojnici ipak skrivali u Gvadelupi, onda se pre moglo pretpostaviti da su oni svoje skrovište potražili negde dublje u planini, nego kraj tog brežuljka koji, na izgled, i nije mogao da pruži nekakav ozbiljniji zaklon.

Luis je uzeo konja za uzdu i s njim zašao dublje u žbunje.

Ne oklevajući, traper je svog vranca sklonio u vrbaku, ali iznad mesta na kom je Luis napustio reku. Tu je obala bila visoka, te nije postojala opasnost da će neko, ako i naiđe, baš na tom mestu pokušati da izađe na obalu. Zatim se trčeći i sam približi mestu na kom je Luis bio ponovo zastao.

A on se zaustavio pred samim brežuljkom.

Video je da je ostavio konja kraj jednog velikog drveta, pa se uspeo uz blagu ovalnu padinu te čudne uzvišice. Na jednom mestu razgrnuo je grm i nečim što mu se našlo u ruci udario tri puta u zemlju.

Po tome kako je svaki udarac odjeknuo, traper je zaključio da to i nije bila zemlja već nekakva pregrada koju je ljudska ruka napravila ko zna u koju svrhu.

Luis se posle toga vratio konju i držeći ga za uzdu čekao okrenut zelenilu koje je zaklanjalo tu blagu padinu.

Desilo se nešto gotovo neverovatno.

Traperovu pažnju najpre je privukla reska škripa iz zelenila ispred Luisa. Zatim je lepo video kako se iz te padine, zajedno sa zelenilom kojim je bila obrasla, podigao nekakav veliki zamaskirani kapak, otkrivajući uskoro otvor toliko širok i visok da je kroz njega mogao da prođe i konj bez konjanika.

— Zdravo, Remiz! — rekao je Luis nekome ko se nije video u mračnom otvoru, a koji je, po svemu sudeći, posle znaka onim udarcima, podigao otvor na skrovištu.

— Zdravo! — odvratio je nečiji

glas. — Otkud ti? Zna li šef da ćeš doći?

— Ne zna. Ali morao sam to da uradim.

— Upadaj i potrudi se da ga ne probudiš.

— Žao mi je, ali moraću to da učinim.

Luis i konj zamakoše kroz taj otvor u unutrašnjost brežuljka, a onaj kapak se opet, uz škripu, spusti na svoje mesto.

Nekoliko trenutaka traper je stajao kao opčinjen. Sve je to bilo nestvarno i desilo se kao u kakvoj bajci. Da je ta nevelika izraslina u ravnoj preriji kraj reke bila neki veći breg moglo bi se pretpostaviti da je taj vešto napravljeni kapak zatvarao maskirani otvor kakve veće pećine. Ali ovaj brežuljak, koji nije bio viši od tridesetak stopa, te je, u koliko ga je čovek duže gledao, više ličio na ljudsku tvorevinu nego na prirodan breg, nije mogao u sebi kriti nikakvu pećinu, niti ikakav lavirint koji bi maskiranim razbojnicima pružio siguran zaklon, pogotovo ako je na nekom drugom mestu postojao neki drugi otvor.

Misli su mu se kovitlale. Hteo je da pronađe nekakav odgovor pre nego što i sam pokuša da zaviri u mračnu unutrašnjost brežuljka. Ali sve pretpostavke su se raspršavale kao mehur od sapunice. Logika nikako nije išla uporedo sa stvarnošću koja se maločas prednjim odigrala.

A onda se trže. Seti se kako su mu nekad pričali da je na terenu pored reke Čihua, u nekom omanjem bregu, bilo otkriveno zlato i da je taj niski, ali dugački brežuljak postao rudnik koji je eksploatisao jedan od najimućnijih ljudi tog kraja. Ispalo je, međutim, da rudnik nije bio unosan onoliko koliko su na početku pretpostavljali, pa je kopanje obustavljeno, a ulaz na jednoj i drugoj strani brežuljka miniran i zatrpan kamenjem i zemljom. Tako se izgubio svaki trag rudaskom oknu.

Nije li ovo baš taj rudnik prema čijoj su utrobi razbojnici pronašli put i napravili skrovište za sebe za svoje konje, koje niko na tom mestu ne bi tražio?

Dok je razmišljao o svemu tome i trudio se da odabere najbolji način za svoju dalju akciju, boreći se između dve mogućnosti: ili da se vrati i da šerifu i majoru Perkinsu otkrije skrovište, ili da se, kao i Luis, i sam uvuče u njega rizikujući pri tom da stražar odmah u njemu otkrije uljeza i alarmira one što su spavali, dogodilo se novo iznenađenje u toj noći koja je od početka u njima obilovala.

Još jednom se začula ona karakteristična škripa i kapak se još jednom podigao. Pošto je sada bio bliže otvoru, u pomrčini je nazreo četiri ljudske prilike i začuo grub, besom prigušeni glas, po kome je odmah prepoznao maskiranog razbojnika koga su pre dve noći u blizini Sliterovog ranča ostali nazivali šefom.

— Idiote! Prosiktao je taj besno. — Zar si morao da dolaziš? Mogao si zanoćiti kod Alfonsa, pa bi nas video sutra kad se budemo spuštali niz reku i tada bi nam se pridružio. Rekao sam ti da ovamo možeš doći samo u izuzetnim slučajevima.

— Pa ovaj je izuzetan slučaj, da ne može biti izuzetniji — začuo se plačan Luisov glas. — Da nisam ubio Pedra, on bi nas sve odao. Ali pošto sam ubio Pedra, onaj prokleti Apači posumnjao je da sam tvoj jatak, i to je ulio u glavu sudiji i šerifu. Da nisam uspeo da uteknem, sutra bih, možda, visio.

— A ako je sve to zamka? Ako je

tvoje bekstvo bilo namešteno da bi te neko pratio? Na to nisi mislio, idiote!

— Garantujem ti, šefe, svojom glavom da nije bila zamka i da je šerif Alstrom, inače moj dobar prijatelj, bio neoprezan. Osim toga, tako sam ga odalamio koltom po glavi da se sigurno nije proboduio sve dok nisam stigao na obale Čihue. Uostalom, po ovakvoj noći niko nije mogao da me sledi čak i da je hteo.

— Jesi li izlazio iz reke?

— Ni na jednom. A tragove od obale dovde izbrisao sam kao što to uvek činimo.

— Dobro. Ali desili se štogod, Luise, u vezi sa ovim tvojim dolaskom, tebi ću prvom prosvirati glavu. . . Mervile — obrati se se nekome u svojoj blizini — pogledaj da li je ova budala izbrisala tragove kako treba.

— I da nije, ova vetrina ih je već popunila peskom — uzvrati nečiji glas.

— Ne mudruj, nego učini kako sam ti rekao — grmnu šef.

— U redu, šefe.

— Remzi, zatvaraj!

I dok se jedna prilika odvojila od otvora i polako pošla prema obali bulјeći u pesak ispred svojih nogu, za njom se kapak spusti na svoje mesto.

Traper shvati da mu ipak sve ide naruku. Jer da taj Mervil nije izašao iz skrovišta on ne bi znao kako da uđe. Remzi, koji je te noći stražario sa unutrašnje strane kraj ulaza, znajući da su svi u skrovištu, posumnjao bi čak i kad bi se poslužio istim signalom koji je maločas upotrebio Luis. Sada, međutim, kad se jedan od njih nalazio napolju, Remziju neće biti sumnjivo kad još jednom čuje poznati signal. Pomisliće da se vraća Mervil.

Ali, pre toga Mervila treba učiniti bezopasnim.

Za trapera, koji se u svojim mokasinama na ovakvom ravnom i peskovitom terenu mogao prikrasti čak i divljoj zveri da ga ona ne oseti i ne čuje, nije predstavljalo nikakav problem da se privuče iza leđa čoveku koji nije očekivao nikakvu opasnost i čija je celokupna pažnja bila koncentrisana na korak-dva prostora ispred njegovih nogu.

Pri tom su mu pomogali Čihua svojim žuborom i vetar koji nije prestajao da zavija kroz granje okolnog drveća i šiblja.

Prišao mu je tek kada se on približio obali. Raspalio ga je snažno drškom kolta i razbojnik se bez glasa svalio na obalu. Onda ga je prebacio preko ramena i odneo do mesta gde je sakrio svog vranca. Skinuo je konopac sa unkaša, pronašao u blizini jedno deblje stablo i vezao ga tako čvrsto da nije mogao da mrdne. Pošto mu je skinuo maramu s vrata, otcepio je polovinu, zgužvao je i strpao mu je usta. Drugom polovinom povezao mu je za svaki slučaj usta stežući čvor na zatiljku.

Tog trenutka je mogao već da računa sa jednim razbojnikom manje. Koliko ih je bilo u skrovištu, to nije znao.

I baš to pitanje koje se logicno nametalo učini mu se veoma važnim. A pošto na njega nije mogao sam da odgovori požele da odgovor dobije od zarobljenog razbojnika. Iz čuturice pljusnu mlaz hladne vode razbojniku u lice. Učinio je to još, jednom pre nego što je ovaj otvorio oči.

Spustio mu je privezanu maramu ispod brade, ali pre nego što mu je iz usta izvukao drugu zgužvanu polovinu, obuhvatio je šakom njegov

vrat stegao ga i prislonio usta na njegovo uvo.

— Čuješ li me? — zapitao je tek tada mu vadeći maramicu iz usta.

— Opominjem te da budeš miran, inače ćeš se rđavo provesti.

— Biću — prošaputao je.

— Postaviću ti nekoliko pitanja.

Opet je klimnuo glavom, ali ovog puta i upitao:

— Ko ste vi?

— Ja postavljam pitanja, lupežu, a ne ti — zasiktao je traper kraj njegovog uva. — Ali, ako ti to nešto znači, onda čuj: zovem se Tom Lin, a zovu me i Apači Tom.

Od uzbuđenja i straha pred imenom koje je čuo čovek malo zakrklja, te Apači popusti stisak šake.

— Jesi li spreman da odgovaraš? Pokušaš li da vikneš da bi dao znak onima u skorivštu, ubiću te.

— Pitajte — prostenja razbojnik pokazujući da je spreman na sve.

— Koliko vas ima u skorštu, bez tebe i Luisa?

— Sedam — odvrati on pošto malo razmisli.

— Imali osim tebe još koga napolju?

— Trojica.

— Gde se nalaze?

— Na zadatku.

— Kad treba da se vrate?

— U zoru.

— Ima li među vama neko kome je probušeno jedno uvo. — postavi traper svoje najvažnije pitanje od koga mu srce zalupa jače.

— To je Džeri Vakaro. Šefov zamenik.

— A jedan što hramlje? Zove se Eliot.

— Eliot Kiton — dopuni ga razbojnik. — Sinoć, kad smo upali u zasedu pošto smo bili odbijeni od Sliterovog ranča, teško je ranjen i umro je na putu prema skrovištu.

— Bolje za njega — promrmlja traper i seti se da ga je baš on smaknuo svojim metkom s konja.

— Nisam vas razumeo.

— I ne treba da me razumeš... Ovo vaše skrovište je, u stvari, napušteni rudnik?

— Jeste.

— Pored ulaza kroz koji si se maločas pojavio, postoji li još neki ulaz ili izlaz?

— Ne postoji.

— Spavaju li sada tvoji drugovi?

— Svi smo spavali do Luisovog dolaska.Verujem da sada opet svi spavaju, osim Remzija koji dežura kraj ulaza. Nameravate li unutra?

— To je moja briga.

— Želim samo da vas naučim kako da Remziju date znak — ulagivao se razbojnik. — Nadam se da ćete kasnije to imati u vidu, Apači.

— Misliš na ona tri udarca u dasku?

— I to znate!

— Kao što vidiš — uzvrati traper i ponovo ga uspava udarcem po glavi, zapuši mu usta i navuče maramu preko brade.

Mesta oklevanju i premišljanju više nije bilo. Znao je sve što ga je interesovalo. Sa razbojnicima u skrovištu trebalo se obračunati dok još spavaju, u svakom slučaju pre nego što svane i pre nego što se u skrovište vrate preostala trojica. A oni treba da naiđu svakog časa, jer zora kraj reke samo što nije počelada nagriza tamu.

Dok je odlazio prema skrovištu, nekoliko puta je pogledao prema mestu na kom je ostavio svog vranca i vezanog razbojnika. Bio je zadovoljan kad se uverio da niko od onih koji bi naišli neće moći da ih vidi.

Pošao je Luisovim putem. Uspeo se do žbuna iznad skrovišta i raz-

maknuo grane. Kao što je pretpsotavio, ispod njega se nalazila stara naprsla daska, a na njoj duguljast kamen. Udario je baš kao i Luis tri puta kamenom o dasku, pa sleteo u podnožje.

Nije dugo čekao. Opet ona škripa i ukaza se otvor, a u njemu Remzi.

— Ulazi, Mervile — promrmljao je sanjivim glasom. — Što si se toliko zadržao? Ima li štogod?

— Sve je u redu promrmlja traper — zakoračivši prema njemu.

Dobro je uradio što su njegove šake odmah pošle prema Remzijevom vratu, jer tih nekoliko reči izgovorenih glasom koji nije ni malo ličio na Melvilov pobudiše odmah stražarevu sumnju.

Stisak oko razbojnikovog vrata bio je takav da nije uspeo da izgovori ni jednu reč. Taj stisak, koji je morao doći u trenutku kad u razbojnikovim grudima nije bilo dovoljno vazduha, učini da je ovaj namah ostao bez svesti i da mu se telo opustilo.

Iako nije voleo da se na takav način obračunava sa neprijateljem, traper shvati da nema ni mogućnosti, ni vremena da i ovoga vezuje. Zato njegov stisak potraja nešto duže, a kad se Remzijevo telo beživotno sasvim opustilo, on ga položi u blizini otvora, pa na unutrašnjoj strani kapka napipa nekakvu ručicu koju povuče k sebi i zatvori ulaz.

Zastao je kraj ulaza. S desne strane dopirao je nepodnošljiv smrad konjske balege. Baš u tom času nekakav konj u blizini prigušeno zarza i lupi nogom. Bilo je to dovoljno da zaključi da se na toj strani nalaze konji razbojnika.

Pogleda na drugu stranu. Po veoma slaboj svetlosti shvati da rudarsko okno zavija na desetak koraka od njega i da se iza tog zavijutka nalazi nekakav slabašan izvor svetlosti.

Vazduh je prilično snažno strujao, pa je to bio znak da je, i pored toga što je rudnik na oba kraja zatvoren, pronalazio put i provetravao okno, omogućavajući razbojnicima da u njemu žive.

12.

SAM PROTIV SEDMORICE

Nije mu bilo teško da po neravnoj podlozi od kamena i peska nečujno dođe do zavijutka. Pre nego što je provirio, još jednom je zastao i osluškuo.

Začudo, ništa se nije čulo, kao da na toj strani nije bilo ni žive duše.

Izvadio je kolt i tek tada približio glavu ivici stene koja je skrivala vidik.

Srce mu snažno zalupa. Samo nekoliko koraka dalje taj deo okna bio je sa svih strana, izuzev iz pravca kojim je on dolazio, obložen daskama i osiguran potpornim direcima, te je potsećao na prostranu prostoriju u kakvoj baraci.Sa tavanice na središnjoj gredi visila je petrolejka. Njen fitilj bio je uvrnut, te je davao samo malo svetlosti.

Na jednoj strani te prostorije nalazio se dugačak, grubo sklepan sto i dugačka klupa, a na drugoj prostran nizak ležaj od dasaka, na kom su spavali razbojnici.

Na samom kraju ležaja, okrenut prema njemu, ležao je Luis. On se baš u tom času prevali na drugu stranu i omogući mu da se celim svojim telom pojavi iza zavijutka i da zakorači napred.

Sad je već mogao da prebroji razbojnike. Bilo ih je šest.

To ga malo zbuni. Ako je zarobljeni Mervil rekao da ih, osim njega i Luisa, unutra ima sedam, tada je sa

Luisom, na ležaju trebalo da ih bude sedam, jer se Remzi kraj ulaza više nije nalazio među živima.

Na tom ležaju, međutim, bilo je samo šest osoba!

Nije imao vremena da tim neslaganjem između onoga što je rekao Mervil i onoga što je video pred sobom razbija glavu, pretpostavljajući da je Mervil pogrešio u brojanju.

Još ništa nije preduzimao. I dalje je osmatrao prostoriju. Video je da se pojasevi s koltovima razbonika nalaze kraj njihovih uglavlja, na domak ruke, a da su puške obešene o klinove iznad njihovih glava.

Obradovao se kad je najednom kraju stola ugledao sedlo koje je, bez sumnje, neko popravljao, jer se kraj njega nalazio sav potreban pribor. Tamo je bio i konopac na koji je on sasvim zaboravio kad je polazio u skrovište. A taj konopac trebalo je da mu umnogome olakša posao.

Razbojnik, koji je spavao u sredini, poče da se meškolji i da glasno zeva. Okrećući se na bok, on u snu nimalo nežno spusti ruku na lice onoga što je spavao ispred njega, te ga probudi.

Ovaj ga udari laktom u grudi i zabrunda:

— Sklanjaj tu ručerdu, budalo!

Bio je to glas šefa.

Traper više nije oklevao. Kao što je već ranije zaključio sve je trebalo obaviti pre nego što se pojave ona trojica, koja svakog časa mogu da naiđu. A ako do tad obavi posao kako treba, neće mu biti teško da i tu trojicu savlada. Samo mu u trenu kroz glavu prođe pomisao šta bi se moglo desiti ako njih trojica naiđu na vezanog Mervila. Tu misao o nečemu što je moglo, a nije moralo da se desi, dobaci pred onim što je sada bilo mnogo važnije.

Kročio je još jednom. Vratio je kolt u kuburu, zgrabio šakama Luisa za okovratnik i jednu nogavicu, podigao ga i bacio na one što su spavali.

Trebalo je samo videti taj metež koji je nastao i čuti psovke i stenjanje ljudi na koja je Luis pao, ili se preko njih kotrljao u svom bunovnom koprcanju i zapomaganju.

Osim toga, od težine njegova sićušna tela, koje je zbog ubrzanja i pada s visine ipak bilo bar duplo teže, daske popustiše i svi se nađoše na gomili jedan preko drugog. Najgore je prošao šef koji je spavao na sredini, te se našao na dnu gomile telesa koja su se koprcala.

— Sto mu gromova, šta se to dešava? Hoćete li se skloniti s mene? — urlao je on čudeći se kako se ta gomila iznad njega brzo smirila, kako se sem njega više niko ne čuje, i kako mu niko ne pomaže da se iskobelja.

A onda, kad je i poslednji od njih sišao s njega, začuo je glas koji, u to je bio siguran, nije pripadao nikome iz grupe. Čovek kom je taj glas pripadao, a koga je sad i on lepo video u celoj njegovoj čudnoj podobi stajao je pred njima sa po jednim koltom u svakoj ruci. Taj čovek je baš tada progovorio:

— Želim da budete mirni — izgovorio je, reklo bi se, ni malo uzbuđenim glasom. — Onoga ko učini ma šta sumnjivo, ubiću bez ikakvog premišljanja. — Zatim je dodao: — U ostalom, kao što ste i vi, bez premišljanja i milosti, mnoge poubijali.

— Apači Tom! — zapiskutao je u tom času bunovni Luis, a petorica preostalih razbojnika začuđeno su pogledali najpre u njega, pa onda i trapera.

— Luise, — zakrkljao je šef, krupna ljudina zarasla u bradu i kosu — ako se nekim čudom izbavimo iz

ove nezgode saseći ću te na komade.

— To se čudo neće dogoditi, razbojniče — dobaci mu traper.

— Još ćemo da vidimo — promrmlja ovaj, pa ga dobro zagleda. — Znači, ti si taj Apači Tom, ili Tom Lin, kako ti je pravo ime. Bogami, izrastao si u pravog deliju. Da u tom orijaškom telu ima snage, a u toj glavi pameti, dokazao si, nema šta. Samo, lako ti je bilo nadmudriti glupog Luisa, Apači.

— Dosta je bilo priče! — odreza traper. — Luise izreži onaj konopac na komade i dobro veži svakome noge i ruke. Ne bih ti preporučio da to uradiš neozbiljno, jer ću veze lično proveriti.

— Ne brini, Apači — poslušno odvrati čovečuljak i pođe prema stolu.

— Luise, gnjido jedna! Pacove crknuti! Zmijo otrovnico! Gade nad gadovima! Zapamti šta sam maločas rekao — dobaci mu šef preteći, te on začas neodlučno zastade.

Ali kad je video da se u tom trenutku jedan traperov kolt upravlja tačno prema njemu, brzo dohvati konopac i poče da ga reže.

— Ti! — pokaza traper jednim koltom na čoveka koji je po godinama, stasu, glavi zarasloj u neurednu prosedu kosu, bradu i brkove, podsećao na šefa, a čije je levo krempavo uvo bilo probušeno.

— Meni govoriš? — upita taj upirući prst u svoje grudi.

— Tebi. Ti si Džeri Vakaro?

— Recimo da je tako — odvrati ovaj bezobrazno.

Traperova ruka podiže kolt u visinu njegove glave.

— Da! Zovem se Džeri Vakaro — požuri sada razbojnik da što pre odgovori na njegovo pitanje. — Ne znam zašto se posebno za mene interesuješ, Apači? Siguran sam da te nikad od ovog trenutka nisam video.

— I nisi — uzvrati traper. — Pa ipak, tebe i ćopavog Eliota Kitona, koji je na njegovu sreću mrtav, tražim već četrnaest godina.

Razbojnik se izveštačenim grohotom nasmeja.

— Šta sam ti to uradio pre četrnaest godina, kad me toliko dugo tražiš? Pre četrnaest godina, rekao bih, bio si dete, Apači.

Traperov glas prvi put uzdrhta.

— Tačno je. Pre četrnaest godina bio sam petnaestogodišnjak. A pre četrnaest godina, dok smo se na putu za Levelton, gde je živeo moj stric, nalazili na padinama Planine Apača i dok sam ja po okolini tražio vodu, ti i Kiton ubili ste mog oca i moju majku. Zatim ste silovali moju šesnaesogodišnju sestru, pa onda i nju ubili.

Traperova ruka s koltom je zadrhtala. Svakog časa očekivao se pucanj.

Vakaro se vrpoljio na mestu. Oči su mu se grozničavo caklile.

Neprijatnu tišinu koja nastade posle tih traperovih reči prekide šefov glas:

— Je li to tačno, Džeri?

— Ni govora!» — ovrati ovaj neodlučno. — U to vreme nalazio sam se u zatvoru u Silvertonu, u kom sam proveo trinaest godina. Baš tako!

— Lažeš, gade! — grcao je traper prvi put osećajući da ne može da vlada sobom. — Najradnije bih te ovog trenutka napunio olovom, ali Apači Tom nikad ne puca u nenaoružanog i nemoćnogčoveka, makar on bio najgori zlikovac, kao što si ti.

Šef se ponovo umeša:

— Tačno je da lažeš, Džeri — sevnuše njegove oči prema zameniku. — Pre četrnaest godina još nisi bio u zatvoru. U zatvor si otišao pre tri-

naest godina i ostao u njemu sve dok te, zajedno sa Slimom i Eliotom nisam ja oslobodio. Nisam znao da je moj zamenik tolika kukavica da ne sme priznati ono što je nekad uradio.

Te reči ne iznenadiše samo trapera, već i ostale razbojnike.

Traperovu pažnju, međutim, privukoše u tom času Luisove oči, koje su još uvek uplašeno kolutale, ali i buljile u nešto iza njegovih leđa.

— Koda očekuješ, Luise? — upita ga. — Ako očekuješ Mervila, on je dobro vezan. Ako želiš da vidiš Remzija on leži mrtav kraj ulaza. A što se tiče one trojice koji se nalaze na zločinačkom zadatku i treba da stignu u zoru, njih ću ja pustiti u skrovište kad se jave spolja. Dočekaću ih onako kako im dolikuje... Počni da ih vezuješ!

— Zadivljuješ me, Apači — javi se čak raspoloženim glasom šef razbojnika. — Sada vidim da priče koje kruže o tebi nisu izmišljene. Više bi mi vredeo ti jedan, nego deset ovih mojih šeprtlja.

Ova slavopojka imala je svoju posebnu pozadinu, jer već od tog trenutka uzbuđeni traper učinio je tri neoprostive greške koje bi mogle veoma skupo da ga koštaju. U normalnim okolnostima, sigurno je da nijednu od njih ne bi učinio.

13.

SITUACIJA SE MENJA

Prva greška bila je što nije drukčije reagcvao kad na tom skupnom ležaju nije zatekao i sedmog razbojnika, već se zadovoljio neubedljivom pretpostavkom da je Mervil pogrešio u brojanju.

Drugu grešku učinio je što je još uvek stajao naspram razbojnika, okrenut leđima zavijutku okna, umesto da se postavio bočno, kako bi i jedan, i drugi krak okna imao pred očima.

Treća greška bila je najkobnija. Usledila je ond kad je na Luisovom licu ugledao čudan izraz i video kako njegov pogled leti iza njegovih leđa, kao da otud nekoga očekuje, a on se u tom času nije okrenuo.

Da makar jednu od ove tri teške nije učinio, ne bi se desilo ono što se zbilo u trenutku kad je šef razbojnika izgovorio onaj slavopev privlačeći njegovu pažnju na sebe i prigušujući zvukom svog robusnog glasa korake onog sedmog koji je odnekud bio iskrsnuo i koji mu se s puškom u ruci prikradao iza leđa.

Kad je osetio cev puška između rebara, sve je bilo kasno.

— Bravo, Slime! — povikao je šef razdragano i skočio sa razvaljenog ležaja. — Apači, baci koltove! — dodao je uzimajući sa ležaja najbliži pojas sa oružjem.

Samo sekund-dve traper je oklevao da učini ono što mu je naređeno, ali kad je pritisak cevi u rebra postao još jači, ispustio je koltove.

— Luise, odvrni fitilja na petrolejci da bih mogao bolje da vidim ovog junaka koji bi nas, da nije bilo Slima, sve nadmudrio — reče šef.

Luis je poslušao. Odvrnuo je fitilj i nešto jača svetlost ispuni taj deo rudarskog okna, a onda, baš kao što je to uradio prošlog dana pred šerifovom kancelarijom kad je ubio Meksikanca Pedra, valjda u želji da ispravi grešku i spere sramotu, potrže kolt, upravi ga u traperov stomak i dva puta povuče oroz.

Umesto pucnjave začu se samo prazno škljocanje.

— Luise! — riknu šef kao pobesnela zver i udari ga nadlanicom šake u kojoj mu se nalazio kolt po licu, te on odlete do stola.

I pored sve nevolje, traper se nasmeja.

— Zar si mislio, budalo, da će ti šerif Alstrom ponuditi pun pištolj — rekao je. — Bio si toliko glup da to nisi proverio sve do sada.

— Šta sam rekao! — pođe šef preteći prema Luisu koji je brisao krv sa usana. — Tvoje bekstvo bilo je nameštaljska, idiote. Nameštaljka koja je mogla skupo da nas košta.

Nešto mirnijim glasom obratio se traperu:

— Sedi nakraj klupe, Apači, dok ja obavim neke poslove . . .Luise! — izgovori oštro i prostreli pretećim pogledom čovečuljka.

Ovaj se skloni iza stola.

— Učinio si dve krupne greške, od kojih je svaka takva da bi te trebalo zbog njih ubiti, ti, kržljavi smetenjače.

— Ali, šefe. . .

— Umukni! — riknu bradata grdosija. — ubio si Pedra, a nije trebalo to da uradiš. . .

— On bi nas izdao — zacvile čovečuljak.

— Nikad nas Pedro ne bi izdao. Izdao bi nas ti da si bio na njegovom mestu. Time što si ubio Pedra otklonio si mogućnost da ga izbavimo iz zatvora još pre suđenja. Zbog te greške osuđujem te na smrt!

Luis zakuka naglas, zakorači prema njemu i pade na kolena.

Šefa razbojnika to nije ganulo. On još nemilosrdnije nastavi:

— Druga greška je još teža. Ona je sve nas mogla da košta glave. Mi smo se, zahvaljujući Slimu, izvukli, ali je Remzi mrtav. Naseo si triku koji su ti Apači i šerif namestili i ti si tako Apači-Toma doveo u naše skrovište koje do danas niko nije mogao da otkrije. I zbog toga te osuđujem na smrt!

— Šefe! Molim te. . . — pokuša Luis da mu rukama obuhvati noge ispod kolena, ali ga on jedn gom raspali u grudi i odbac da.

— Gade, prokleti!

— Šefe — cvileo je čovečuljak — zaboravljaš šta sam sve za tebe uradio. Obaveštavao sam te o poterama, ubio sam tri vojnika, javio sam ti za vojnička kola sa municijom i hranom. . .

— Z sam te dobro plaćao, kockaru i pijanico! — izgovori šef besno.

Rekavši to, hitro kao munja strpa cev kolta u njegova razjapljena usta koja su još nešto htela da kažu i ispali dva metka zaredom. Zatim mrkim pogledom pređe preko lica svojih ljudi koji su sve to nemo posmatrali.

— Ima li neko nešto da kaže posle ovoga? — upita.

Ćutali su.

Javio se samo njegov zamenik Vakaro:

— Mislimi, šefe, da si, kao i uvek, pravilno postupio.

— Onda je sve u redu — reče šef, vrati kolt i pljesnu Vakara po plećima. — A ti mi nisi pričao da si ubio roditelje Apači Toma. . . i njegovu sestru: nasmeja se nekakvim reskim, čudnim smehom.

I Vakarovo lice obli osmeh.

— Prvo, nisam znao da su njegovi, a drugo, kako da se setim svih koje sam pobio, i to još pre četrnaest godina?

— Sećaš li se tog slučaja? — insistirao je šef.

— Kao da se juče dogodilo, šefe, i to najviše zbog te male. Ni ja, ni eliot nikad do tada nismo imali takvu curu. Ljudi moji, to je bila. . .

Nije uspeo da završi.

Bez obzira na koltove koji su u

njega bili upereni, traper se u jednom skoku nađe kraj Vakara i strahovitim udarcem pesnice u njegovu bradu baci ga na gomilu polomljenih dasaka nekadašnjeg ležaja.

Na takav nesvakidašnji slučaj usledila je čudesna reakcija vođe razbojnika.

— Ne pucajte! — došlo je njegovo naređenje i dvojica koji su imali nameru da to učine spustiše već upereno oružje ne verujući svojima ušima.

A šef se tada obrati traperu:

— Apači, hrabar si čovek. Priznajem. Ali ta hrabrost maločas mogla te je stajati glave. Iako nemam nameru da te odavde pustim živa, umrećeš onda kad ja to budem hteo. Zato, savetujem ti da budeš miran, ako želiš da poživiš još koji minut.

— Ako već moram da umrem, svejedno mi je da li ću umreti odmah, ili kroz jedan sat. A ovoga skota ću ubiti — odvrati traper besno i koraknu ponovo prema Vakaru koji je još uvek ošamućen sedeo na gomili dasaka.

Vođa razbojnika mu prepreči put. Cev njegovog kolta zabode mu se u stomak.

— Rekao sam da se smiriš — glas mu postade oštar kao mač. — Sedi tamo gde si do sada sedeo!

Još jednom pretećim pogledom traper ošinu Vakara i vrati se prema klupi.

Šef se tada okrenu prema svom zameniku koji poče da stenje, psuje i preti, dok se izvlačio iz rupe u koju mu se bejaše zaglavila jedna noga.

— Znači, bilo je to tako, Džeri Vakaro? — upita šef kao da su tog časa prekinuli započeti razgovor.

— Tako! — odvrati ovaj sada sasvim kratko.

— Dobro se sećaš tog slučaja i pri-

znaješ da si ih pobio sa Eliotom? — dodade pitanje, a glas mu odjednom postade hladan, odbojan.

— Njegov zamenik za časak prestade da se koprca i pogleda ga začuđeno.

— Već sam ti rekao — promrmlja. — Bolje bi bilo da mi neko doda ruku da se izvučem iz ovog krša.

— Ne trudi se, Džeri! I tako ćeš ponovo tamo — izgovori vođa razbojnika nešto što niko nije razumeo.

Zatim, na zaprepašćenje i svih svojih ljudi, i traperovo, izvuče kolt iz koga je pucao u Luisa i svom zapanjenom zameniku ispali dva metka u glavu.

Tek kad Vakaro ponovo pade u otvor između polomljenih dasaka, svi shvatiše šta je njihov šef maločas želeo da kaže.

Ovog puta iznenađeni razbojnici zagrajaše.

— Da vam bude jasno — ču se oštar šefov glas — ovo sam morao da uradim. Zašto, objasniću vam kasnije. Vakaro je u poslednje vreme učinio mnogo propusta. On je kriv što je Apači Tom, saznavši da se on nalazi u našoj družini, pošao u potragu za njim i tako došao i do nas ostalih. Takve greške koje sve nas mogu skupo da koštaju, ne mogu da ostanu nekažnjene.

Prešao je dva puta prostoriju uzduž drugim, teškim koracima, pa se zaustavio pred traperom.

— Ovo što sam učinio ide tebi u prilog — rekao mu je. — I pored toga što ćeš ubrzo umreti, savest će ti sad biti mirna. Oba čoveka koji su ubili tvoje roditelje i tvoju sestru, mrtvi su. Dakle možeš sasvim mirno da umreš, ako uopšte može da umre mirno neko koji ima samo dvadeset devet godina.

— Umrećeš ti pre mene — dobaci mu traper.

Vođa bandita se nasmeja.

— Baš voliš da zasmeješ čoveka, Apači... Jesam li pogrešio kad sam rekao da imaš samo dvadeset devet godina? — upita najednom nešto što uopšte nije bilo važno.

— Nisi. Tačno toliko imam.

— Znači, nisam pogrešio. Sve mi se više dopadaš, momče. I ako bi postojao čovek kom bih rado poštedeo život, samo da nismo u ovim okolnostima, to bi bio ti.

— Ja tebi ne bih.

— Znam. Možda si u pravu. Mnogo sam zla počinio sa ovim mojim lupežima.

Opet je zakoračao duž stola, nekoliko puta tamo i natrag. Kao da se borio sa nekakvim mislima koje mu nisu davale mira. Malo kasnije, iznova je stao pred traperom.

— O tebi sam, Apači, mnogo slušao — rekao mu je. — Mnogo sam se i interesovao, pa sam tako saznao gotovo sve o trebi.

— Mnogo pričaš, razbojniče.

Kao da nije čuo njegove reči, on nastavi:

— Zove se Tom Lin...

— Šefe, pa on... — upade mu u reč jedan od njegovih, ali ga on grubo prekide.

— Zaveži, Sidni!

Zatim nastavi:

— Otac ti se, začudo, zvao baš kao i ja: Ričard. Tvoja majka se zvala Ketrin, a sestra, ako se ne varam Nensi. Rođen si pre dvadeset devet godina u Arkanzasu, odakle ste se doselili u Teksas. Na putu od Arkanzasa prema Teksasu roditelji i sestra su ti ubijeni. Međutim, nisam znao da je to učinio Džeri Vakaro. Posle toga su te prihvatili Apači — govorio je bez zastoja kao da čita iz knjige. — Jesam li u nečemu pogrešio, Apači.

— Nisi — uzvrati ovaj i sam iznenađen savršenom tačnošću podataka koje je zlikovac o njemu znao.

Šef nastavi kao u transu:

— Divio sam ti se, želeo da se s tobom sretnem, ali i čuvao se tog susreta kao zmije otrovnice. Na kraju, evo nas zajedno da bi smo se uskoro za sva vremena ponovo rastali.

— Raznežio si me svojom pričom — podsmehnu mu se traper. — Nisam video brbljivijeg razbojnika.

Tri udarca u dasku iznad ulaza, koji odjeknuše rudarskim oknom, sprečiše razbojnika da još nešto kaže.

— To su Irvin, Erni i Šon — primeti Sidni.

Šef razbojnika se okrenu prema njemu.

— Idi i otvori im, a onda pronađi i odveži Mervila. Pronađi i konja Apači—Toma i uvedi ga u skrovište.

Sidni, a to je bio onaj razbojnik koji je želeo da ga prekine u govoru kad je spomenuo prvo ime Apači—Toma, vrati kolt u kuburu i ode prema izlazu.

Od četvorice, koliko ih je ostalo uz trapera, samo je jedan držao kolt upravljen prema njemu, sedeći s druge strane stola, na suprotnom kraju klupe.

14.

NEOČEKIVANA POMOĆ

Šef je opet počeo nervozno da šetka češkajući zamišljeno bradu.

Druga dvojica sedela su na ostacima ležaja i pušila.

Onaj što je držao kolt i netremice gledao u trapera prateći svaki njegov pokret, počeo je da ga nervira. I da je hteo nešto da pokuša, taj rev-

nosni čuvar počastio bi ga metkom pre nego što bi tu svoju zamisao sproveo u delo.

A ono što mu je palo na pamet i nije bilo tako neostvarivo. Petrolejka koja je visila na tavanici mogla je da ga spase u toj nezavidnoj situaciji samo ako uspe da je razbije i da, koristeći trenutnu zabunu, zgrabi najbližeg razbojnika, postavi ga ispred sebe kao štit i u međuvremenu izvuče njegov kolt.

Razmišljao je o onome što je pri tom moglo da se dogodi s lampom.

Ugasi li se njen plamen, nastaće igra mačke i miša pri čemu će četvorica razbojnika biti u vidnoj prednosti iz više razloga: mnogo bolje će se snaći u oknu, neće hajati za svog druga koji je postao traperov živi zid i uzdaće se u pomoć onih što su upravo dolazili, a kojih je, zajedno sa Mervilom, pet na broju.

Bukne li, pak, plamen u prostoriji, što je više verovatno, koristeći taj živi štit moći će da likvidira ostalu trojicu i da mnogo mirnije dočeka preostale razbojnike sa punim koltovima u rukama i puškama na zidu.

Ali, taj prokleti lupež s druge strane stola nije mrdao, nije skretao pogled, a šef, na kog je pomislio kao na najsigurniji i najpodesniji živi štit, kojeg će ostali sigurno respektovati, šetkao se sada dalje od njega.

Reši se da ponovo započne razgovor s njim, ne bi li stvorio podesniju priliku za svoju očajničku zamisao.

— Ti znaš sve o meni, a ja o tebi ne znam ništa — prekinuo je ćutanje i zaustavio šefa u nervoznom šetkanju. — To nije fer.

Ovaj se zaustavi i nasmeši

— Šta te interesuje?

— Recimo, kako se zoveš i odakle si?

— Da znam ko je imao nameru da me pošalje na onaj svet.

— Nisi se pravilno izrazio, momče.

— Kako to misliš?

— Trebalo je da kažeš: da znam ko će me poslati na onaj svet. Bolje je da ne znaš moje ime. Biće ti lakše da umreš, a meni da te ubijem.

— Mnogo si zagonetan.

Razbojnik stade ispred njega.

— Baš hoćeš da znaš?

— Hoću.

— E pa, čuj Tome — nazva ga razbojnik prvi put pravim imenom, a ne nadimkom. — Zovem se Ričard Lin. Rođen sam u Engleskoj i sa roditeljima sam se doselio u Levelton.

Traper skoči sa klupe.

— Ričard Lin! Moj brat od strica!

— Tvoj brat od strica, Tome. Sad shvataš, a i vas trojica — obrati se svojim ljudima koji su ih zbunjeno posmatrali — zašto sam ubio Džerija Vakara. Strica Ričarda i strinu Kejt mnogo sam voleo. Tebe i Nensi nisam stigao da upoznam, ali sam od mojih slušao o vama.

Traper još nije mogao da dođe k sebi. Očekivao je sve, ali ne i to da će šef zloglasnih maskiranih razbojnika i čovek koji namerava da ga ubije biti njegov brat od strica.

U toj sveopštoj uzbuđenosti i iznenađenosti popusti pažnja onoga s koltom. Međutim, u tom času traper na njega nije obraćao pažnju. On je i dalje buljio u svog brata koji se kiselkasto osmehivao.

Lice Ričarda Lina najednom postade tvrdo i odbojno.

— To što sam ti brat od strica neka ti ništa ne znači. Nemoj misliti da ću promeniti raniju odluku i da ću te poštedeti. Ne, Tome! Da se nisi pojavio, ja bih imao četiri čoveka više: Pedra, Luisa, Remzija i Vakara. A pošto si se upleo u naš posao, a ja

nemam nameru da napuštam ovo idealno skrovište i da bežim pred poterama, moram te ukloniti. Zato, brate, pomoli se bogu pa da svršimo s tim. Verujem da će jedan Lin i pred pogubljenje biti dostojanstven.

— Ne brini — odvrati traper. — Nikoga ne bih molio za milost, a ponajmanje tebe.

— To me raduje, brate.

Traperove misli ponovo se vratiše na petrolejku i baš kad je u bezнađu nameravao da sune prema njoj, da je raspali šakom i da zgrabi svog brata, dogodi se nešto što promeni njegov plan.

Iz neposredne blizine grunu pucanj puške, koji u tom napuštenom rudarskom oknu odjeknu kao tresak groma.

Onaj što ga je koltom držao u šahu kriknu i pade kao pokošen najpre na klupu, pa sa nje skliznu na pod.

Vođa razbojnika pokuša da izvuče kolt, ali i on pade pogođen tanetom posred grudi. Nije se ni pomakao.

Još dok je onaj s koltom padao na klupu, traperovo telo je kao izbačeno iz katapulta, letelo kroz vazduh i svom svojom pozamašnom težinom palo na dvojicu preostalih razbojnika, koji su, na njegovu sreću, sedeli jedan pored drugog. Zajedno s njima zakoprcao se po ostacima nekadašnjeg ležaja. Koristeći, zatim, njihovu zabunu, najpre je jednog tresnuo ručerdom po slepoočnici, tako da se više nije ni mrdnuo, čok je drugog, koji od straha više nije ni pružao otpor, zgrabio za grlo da bi mu drugom rukom istrgnuo kolt iz kubure.

I taman kad je nameravao da se okrene na stranu s koje su doprli pucnji i da vidi svog spasioca, začuo je dobro poznat muški glas:

— Moj beli brat hitar je kao munja.

— Crveni Soko! — povikao je, pa pošto je onog razbojnika što se pod njim nije ni pomicao za svaki slučaj onesvestio udarcem — ustao je i zagrlio svog najboljeg prijatelja... — Kako se moj crveni brat stvorio ovde, daleko od vigvama plemena Apača? Zna li Crveni Soko da se pred skrovištem nalaze još nekoliko razbojnika?

— Neka se Visoki Jasen ne uzbuđuje — osmehnu se Indijanac videći kako traper užurbano skuplja oružje pobijenih i onesvešćenih razbojnika i skida puške s klinova. — Ako moj beli brat misli na trojicu rđavih belih ljudi s maskama preko glave, koji su ma[illegible]s dojahali, zatim na onoga što [illegible]otvorio vrata na skrovištu — s[illegible] su bezopasni. Crveni Soko ih j[illegible]adao i dobro vezao. I onaj kog [illegible]e Crveni Soko pronašao vezanog [illegible]ored mustanga mog belog brat[illegible]oš uvek je tamo. Međutim, ako po[illegible]ed tih rđavih belih ljudi ima još [illegible]ego koga se treba čuvati, tada treba da budemo oprezni.

— Drugih nema — odahnu traper punim plućima. — Ali, Crveni Soko mi još nije objasnio kako se našao ovde, i to u vreme kad mi je njegova pomoć bila najpotrebnija.

Preko lepog muškog lica bronzane boje razli se osmeh.

— Ima trenutaka — reče Indijanac — kad Crveni Soko oseti da bi mogao biti od koristi svom belom bratu, i pored toga što on tu njegovu pomoć nije tražio.

— Neka je tako. Ali kako je Crveni Soko znao da se nalazim ovde?

— Kad je moj beli brat Visoki Jasen pošao na put, Crveni Soko je osetio da mu ovog puta neće biti lako. Zato je neprimetno pošao njegovim tragom. Crveni Soko bio je u

blizini svog belog brata kad je on spasao one dve skvo od zlih belih ljudi pod maskama i zarobio čoveka po imenu Pedro. Crveni Soko je video šta se desilo u velikom vigvamu belih ljudi koji bledoliki nazivaju Fort Henkok, kad je jedan mali čovek ubio Pedra. Crveni Soko je pratio Visokog Jasena dok je on išao u posetu ratnicima u plavim mundirima i kad se vraćao natrag u Fort Henkok. On je krenuo za svojim belim bratom kad je on pošao iz Fort-Henkoka za onim malim belim čovekom, pratio ga sve dovde i video sve ono što je video i Visoki Jasen. Kad je moj beli brat nestao iza otvora na ovom čudnom vigvamu bledoliki maskiranih razbojnika i dugo se nije pojavljivao, a kad su iskrsla još tri jahača u maskama, Crveni Soko je shvatio da će biti bolje da sam savlada tu trojicu, pa da vidi šta se dogodilo Visokom Jasenu. Ostalo moj beli brat zna. Crveni Soko je dao znak da se otvore vrata, savladao i vezao bledolikog koji ih je otvorio i u pravi trenutak stigao ovamo. To je sve.

Zastao je i ponovo se nasmešio svom prijatelju.

— Crveni Soko je spasao život Visokom Jasenu — reče mu traper.

Indijanac ga pogleda u čudu i odvrati:

— A koliko je puta Visoki Jasen spasao život Crvenom Sokolu i ratnicima iz plemena apača?

*

Sa. kasnije, nevelika kolona, kojoj je na celu bio Apači Tom, a na začelju Crveni Soko napustila je rudarsko okno kraj rečice Čihua.

Kapak na ulazu ostao je otvoren da bi namernici, koje bi put naveo u taj kraj mogli da se sklone od nevremena, da se tu odmore i da provedu noć.

Apači Tom nije zaboravio starog, slepog i bolesnog Pedrovog oca Alafonsa. Obradovao ga je vešću da je pedro osvećen i poveo u logor Apača u kom će bezbrižno provesti preostale dane.

Sedam vezanih zarobljenika sa maskama preko glave i pet tela ubijenih još istog dana bili su predati šerifu Vanu Alstromu u Fort-Henkoku.

Istog dana, četiri konja, natovareni svim onim što su razbojnici prošlog dana odneli iz vojničkih kola, obradovali su majora Preskota i narednika Emente, isto koliko i saznanje da maskirane bande nema više u njihovom kraju.

I dok su traper i njegov prijatelj iz plemena Apača galopirali prerijom ispod sijera-Blanke prema jug-zapadu, u Harvejevom salunu u Fort-Henkoku, jedan od mnogih koji su bili došli da ih isprate i da za sretan put popiju po čašu piva ili viskija udarao je u bendžo i pevušio pesmu koja je bila poznata širom Teksasa kao što je bio poznat i onaj kome je ta pesma bila posvećena.

Preko prerije jezdi Tom Lin
Baš kao mesec na putu svom.
Teksasom jaše teksaški sin,
Koga još zovu Apači Tom.
Teksaški sin.
Hrabri Tom Lin.
Gvadelupa je i njegov dom,
Ratnik Apača njegov je brat.
A tamo gde je Apači Tom,
Tu čarki ima, al' nije rat.
Teksaški sin,
Hrabri Tom lin.

Pesma je dugo odjekivala u zadimljenom salunu iz njegovog grla,

da bi njen refren prihvatili svi oni što su se nalazili oko njega, bez obzira da li su imali dara za pesmu i da li je njihov glas sličan glasu slavuja, ili kreštanju zloslutnog gavrana.

Glavno je bilo da se peva.

A razlog za radost i pevanje nije mogao biti veći: bande maskiranih razbojnika, koja im je mesecima zagročavala život, više nije bilo.

Likvidrana je zahvaljujući dvojici mladih, snažnih i hrabrih ljudi, koje je u tom času, daleko na horizontu, pratio samo oblačak prašine što se uzdizala ispod kopita njihovih konja dok su žurili prema Planini Apača i logoru istoimenog indijanskog plemena na njoj.

(Kraj)

Bil Slou

DUG STAROM PRIJATELJU

Pucanj je odjeknuo i metak je opasno zviznuo iznad moje glave.

Svezani Ludi Ris se bezglasno i nadmoćno iscerio, a narednik Mek Dejvid je pogledao u mene i još više se sagnuo iza duguljaste i visoke stene.

Da nas je neko posmatrao sa strane, znajući ko smo, zinuo bi od čuda.

Ima ravno deset dana otkako sam krenuo iz utvrđenja Fil Jerni u potragu za odbeglim narednikom.

»Vremena su takva da bi porazno delovalo na moral vojnika kada ne bismo vratili dezertera—narednika«, bila je jedna od podvučenih rečenica u poruci zapovednika utvrđenja, a upućene mome ujaku ne kao naređenje već kao molba za pomoć.

Pukovnik Mils i moj ujak bili su stari prijatelji.

Naravno, rešenje svega je bilo to da ja, kao bivši pitomac Vest Pinta, a sada na dužnosti federalnog šerifa, krenem na daleki put ka Vojomingu.

Između mene i narednika je ležao »Peti As«, poznati kockar — varalica, Vajt Morgan.

Morgan i Dejvid su se poznavali od malih nogu a jedno vreme su se družila sva trojica.

Našli smo se u unakrsnoj vatri odmetnika Komanča. Poznate, surove, odmetničke grupe KOmanča koju predvodi Ludi Ris.

Iza nas puneći oružje, nalazila se prelepa Modra Kiša, nesuđena žena čuvenog poglavice Mnogo Žutog Kamenja.

Crveni Oblak je imao tri kćeri.

Najstariju, Modru Kišu, dao je poglavici Oglale Sijuksa.

Ali, pre nego li su nas Komanči zatekli u udolini, Modra Kiša nam je ispričala šta se desilo u prethodna dva dana, pre nego što smo naišli na nju i Ludog Risa koji ju je (poznat po svojoj bezumnoj hrabrosti) lično kindapovao iz logora Sijuksa.

I, kako to obično biva sa mnom: sve se iskomplikovalo i nikada nije bilo onako prosto kako je pretpostavljao moj uja, sedeći u udobnoj fotelji prvog čoveka nezavisnog Teksasa.

Naredniku je bilo dosta vojnikovanja.

Pukovnik Mils se požalio mome ujaku.

A ujak ima mene pri ruci.

Šta mi je drugo preostalo već da uzmem nalog i novac za put, i krenem.

Redovni pregled oružja i snab-

devanje osnovnim namirnicama, uz obavezno duplo ćebe, nešto je bez čega nikada nisam krenuo na put.

Posle Fil Kernija, kada su se za mnom zatvorila ogromna hrastova vrata utvrđenja, samo sam naslutio na koju ću stranu, u potragu.

Posle svih peripetija, kada sam se napokon primakao naredniku, začuo sam oštar povik naređenja sa strane:

— Da se nisi pomerio!

Reči su bile upućene naredniku, a ja sam ostao prikriven, očekujući razvoj događaja.

Mek Dejvid je naglo zaustavio konja.

Čovek iza žbuna se gromoglasno nasmejao.

Imao je samo jedno ćebe na sebi, jednu obuvenu čizmu i izgužvani šešir na glavi.

Namrštio se dok je slušao narednikov smeh.

Situacija me podseti na davni događaj, kada je ceo gradić u Montani ustao na noge, da kazni doktora — prevaranta, koji je obećavao i prodavao najbolji i najskuplji lek »na svtu«, protiv ćelavosti.

Mek Dejvid je poznavao »Petog Asa«, čoveka koji je go stajao pored njega.

— Čoveče, sav sam se presekao!

Vajt Morgan ga mrko pogleda:

— Trebalo je da stojim nasred puta i izvoljevam, zar ne?

Narednik prestade da se smeje, ali, sa smeškom kojeg ipak nije mogao da prikrije, reče:

— Znači, Šeridan nije mogao da proguta tvoj špil karata?

»Peti As« je ćutao i gledao ispred sebe. Mek Dejvidu nije trebalo ništa da objašnjava. Sticajem okolnosti, našli su se u tom kraju Vajominga. Bili su iz istog mesta, čak su se nekada i igrali zajedno na prašnjavim ulicama Denvera. Sudbine su ih odvele na različite strane. Mek Dejvid je postao narednik i opredelio se za mukotrpni život vojnika, a Vajt Morgan se prihvatio lepršavog špila karata. Pre godinu dana sreli su se u Šeridanu. Onoga dana, kad je »Peti As« iznenada morao da napusti grad, već iz razumljivih razloga. Mek Dejvid je zaključio da su i ovoga puta Morganovi bili duži nego što je trabalo. A građani Šeridana verovatno nisu hteli da po drugi put oproste notornom varalici za kafanskim stolom.

— Dakle, Vajte, nisi se dobro proveo u Šerifanu?

»Peti As« jetko odgovori:

— Kao što vidiš!

Mek Dejvid se počeša po zatiljku, glasno razmišljajući:

— Da te ne znam, rekao bih da si malo skrenuo. Po drugi put ideš u isti grad. To nije tvoja praksa. Ni sličnih tebi. Šta je to značajno u Šeridanu?

»Peti As« pljunu u s tranu, pa odgovori:

— Grlo mi se osušilo, a prašina mi je, čini mi se, i u kostima.

Mek Dejvid bez reči uze limenu pljosku i dobaci je čoveku umotanom u ćebe. Dok je Vajt požudno pio mlaku vodu, narednik ga je posmatrao. Pred očima sam video sliku: »Peti As« za stolom u salunu. Uobičajena partija pokera. Jarosni suigrači, posle otkrića da Vajt Morgan ne može da podeli karte, a da ne pokuša da lažira igru, uvatili su

ga i sve mu oduzeli. Dali su mu jedno ćebe i jednu čizmu. Tako su prolazile sve varalice u Šeridanu.

»Peti As« nadlanicom obrisa mokre usne i, lako nakrivivši glavu, upita:

— Za starog drugara nađe se pomoć, a?

Narednik je ćutao. Baš u ovakvoj situaciji nije mu trebao niko, a najmanje prišipetlja kakav je bio Vajt Morgan.

Ali, Mek Dejvid nije bio od onih koji bi nastavili svojim putem, a da ne pomognu, ako mogu. Znao je da je Vajt primetio i drugog konja kojeg je narednik poveo za sobom i na njemu šatorsko krilo, bisage naduvene od hrane, lonče za spremanje kafe i mali tiganj.

Tamnožuti kišni ogrtač bio je prebačen preko svega toga, ali Mek Dejvid je sigurno znao da Vajt Morgan zna do sitnice šta se nalazi pod ogrtačem, kao da je on to sve spremio za put.

Nisu mu promakla ni tri ćebeta, čvrsto stegnuta ispod šatorskog krila. Vajt Morgan je još, kriomice, osmotrio veliki vojni durbin okačen o unkaš sedla. Nije pitao gde se to narednik uputio, ali je znao da se nešto vrlo krupno desilo u životu Meka Dejvida, dok se tako opremljen i pripremljen za put, sam šeta ovim negostoljubivim krajem.

Bio sam znatiželjan; šta će biti dalje?

— Evo! — Vajt Morgan je pružio čizmu.

Narednik ga je u nedoumici pogledao.

Morgan se nasmešio. Zatim je okrenuo čizmu, i iz nje pade u prašinu komadić zlatnog grumena.

Mek Dejvid zinu od čuda, a Vajt hitro podiže dragoceni grumenčić.

Vajt Morgan se ponovo nasmeši:

— Sada znaš zašto sam ponovo bio u Šeridanu. Sa severa, iz Montanne, pristižu lutalice pune ovakvog kamenja. Izgleda da su glasine o nalazištu zlata u Montani istinite.

To je bilo, dakle! Narednik je shvatio zašto je varalica Vajt Morgan ponovo bio u Šeridanu. Put preko Vajominga, prema Montani, vodio je jednim delom preko Šeridana. »Prokletstvo zlata!«, pomislio sam u zaklonu.

Vajt Morgan je nastavio:

— Mom starom drugaru, evo plate za pomoć.

Mek Dejvid je uzdahnuo. Njegov put je vodio preko Montane, ali on nije hteo tamo, već dalje. Bilo mu je dosta svega. Bilo mu je dosta priča kako vojnik treba »dnevno da prevaljuje osamdeset milja na pasulju i senu«. Bilo mu je dosta čarki i bitaka sa Indijancima i prašine u utvrđenju Fil Kerni.

Shvat'o je kakvu je odluku doneo i znao je da povratka nema. Bilo mu je mučno što je naišao na Vajta Morgana i što je dozvolio sebi, na trenutak, da se poredi sa tom prevejanom varalicom.

Istina, Vajt Morgan je bio varalica, ali ne i ubica. Koliko je, bar, bilo poznato Meku Dejvidu.

Ali, tog trenutka njihove sudbine bile su slične: obojica su bežali. Zato je staroj poštenjačini, naredniku meku Dejvidu, bilo mučno u stomaku.

Njegove misli prekide pitanje »Petog Asa«:

— I, kuda si se uputio?

Prvi put je direktno uputio pitanje Vajt Morgan, a Mek Dejvid se istog momenta nađe u neprilici, iako je slutio takvu rečenicu. Progutavši knedlu, Mek Dejvid se proteže u sedlu.

Morgan glasno primeti:

— Znači, bolje da nisam pitao?

Mek Dejvid je ćutao.

— Okej, stari druže. Jeste da smo u najboljim godinama, ali jasno nam je da još nismo utvrdili naš životni put.

Vajt Morgan je još nešto pametovao, ali ga narednik nije slušao.

»Peti As« je bio u pravu. Bili su isto godište i obojica su bili uveliko zašli u četvrtu deceniju života, a eto, još uvek misle da će krenuti nekim boljim životnim putem.

Mek Dejvid glasno prekide govoranciju:

— U redu. Nisi slinavi dečačić da ne shvataš šta se dešava kad vidiš usamljenog vojnika, još uz to narednika, kako se pripremio za daleki put. Krenuo sam u Kanadu.

Morgan zviznu kroz zube, razrogačivši oči. Slutio je da narednik ima pred sobom dugačak put, ali nije ni u snu pretpostavio kuda će. Ipak, sinulo mu je.

Zar je moguće da Mek Dejvid dezertira? To nije bilo jasno ni meni, prvi put kad sam čuo. Vajt iskrivi lice od iznenađenje, a donja usna mu se opusti. Stajao je razjapljenih usta, ukočen, ne primećujući da mu je ćebe kliznulo sa ramena i da nag, kao od majke roden, sa zgužvanim šeširom na glavi, stoji u prašini, ne obazirući se na popodnevnu jaru. Tog trena sam se i ja hteo nasmejati glasno.

Mek Dejvid se namrštio. Skrenuo je pogled u stranu. Nekoliko puta, brzo, pogledao je u Vajta. Onda reče:

— Čoveče, hoćeš li tako da se čudiš do sutra?

Vajt Morgan se trže. Klimnu glavom i uozbilji se. Nisu morali ni reč više da progovore.

Vajt Morgan je davno prestao da razmišlja o griži savesti i pošteniu, ali negde u dubini duše, jedna zaostala iskra ljudskosti i poštenja, govorila mu je da više ne treba o tome da priča sa narednikom.

Bilo mu je krivo što je narednik dezertirao, jer je slutio da se Mek Dejvid precenio u smislu nepoštenja. Kako li će to on da podnese, Vajt Morgan nije znao, ali je hteo da skrene tok razgovora.

— Dejvide, da odemo do jaruge?

Narednik se obazre. Sa strane, stotinak metara ulevo, protezala se mala jaruga. Stepenaste litice jaruge bile su ukočene, a na vrhovima je raslo kržljavo žbunje.

Mek Dejvid klimnu glavom i potera zelenka. Za njim krenu »Peti As«, glasno psujući one iz Šeridana, razmišljajući gde je to pogrešio i kako je bilo moguće da primete njegovog petog asa u rukavu.

Mene još uvek nisu opazili, i to mi je bilo veoma drago.

Ćutke su se pripremali za logorovanje. Znali su da moraju ostatak dana da provedu u zaklonu, da bi pod okriljen noći nastavili putovanje. To je bio jedini mogući način da izbegnu nemio susret sa Indijancima, koji se krstarili okolinom.

Nijedan od njih, ni trenutak nije pomislio da treba paliti vatru da bi skuvali kafu. Bio bi to izazov ravan samoubistvu. Niko nije mogao bolje od Indijanaca da namiriše dim od

vatre. A tamo gde je vatra, sigurno ima i ljudi.

Vajt Morgan sede, umotan u ćebe, na ostavljeno sedlo na zemlji. Narednik je obrisao maramom znoj sa lica i vrata. Prstima je prošao kroz gustu, crnu kosu, prošaranu sedim vlasima.

Bio je to markantan i stasit čovek, bez grama sala na telu. Danonoćno službovanje pod zastavom Petog konjičkog puka, načinilo je od Meka Dejvida, mišićavog čoveka, punog snage i iskustva. Njegova pojava je bila u potpunoj suprotnosti sa izgledom »Petog Asa«.

Čovek bi pomislio da na sebi Vajt Morgan nema ništa osim kože i kostiju. Pod lako preplanulom kožom primećivale su se samo mnogobrojne vene, nepregnute i lako isprepletene. Samo za inč—dva bio je niži od narednika, a imao je sigurno dvadesetak kilograma manje od njega.

— Kažeš, zlato u Montani? — ćutanje je prekinuo Mek Dejvid, vadeći iz džepa duvankesu.

— Izgleda. Glasine se sve više potvrđuju.

— Lavina još nije krenula? — upita Mek Dejvid, misleći na sve one koji će krenuti glavom bez obzira, samo ako se utvrdi da je jedan grumenčić zlata pronađen u prostranoj i hladnoj Montani.

— Nije — odgovori, Vajt Morgan neprestano gledajući u duvankesu. Narednik to primeti. Bez reči dobaci duvankesu, a Morgan je uhvati u letu.

— Vidi šta ima od moje opreme, pa se obuci. Tu. — Narednik mahnu glavom na tovar, a Peti As ga hitro posluša.

U tim trenucima nisu ni slutili da ih je životni put spojio i da se sledom nastupajućih događaja neće više nikada rastati.

Sa revolverom u ruci, pojavio sam se iza stene, i njih dvojica bi se manje iznenadili da je udario grom iz vedra neba.

»Peti As« je verovatno pomislio da njega tražim. Video sam mu po borama na čelu da napregnuto razmišlja šta li je to mogao učiniti u poslednje vreme, pa da ga lično ja tražim.

Narednik je shvatio samo delić sekunde kasnije, da se radi o njemu.

Bio sam mu zahvalan, jer sam izbegao nepotrebne uvode i razgovore.

I, kad sam hteo da ih razoružam, začuo se topot nepotkovanih konja.

Samo pola sata kasnije, pravo u ruke pali su nam Ludi Ris i Modra Kiša.

Komanč je bio jarostan i van sebe od besa. Divlje je grizao maramicu koju sam mu vezao preko usta.

Modra Kiša je bila još pod utiskom otmice. Neprimetno sam se divio lepoti Indijanke i njenim predivnim oblinama.

Kada smo se napokon sporazumeli, ko smo i zašto smo tu, odnosno, zašto sam ja bio spreman da joj pomognem, bila je presrećna, ali i dalje prilično nepoverljiva.

A njena priča o proteklim događajima u naselju Sijuksa, uz nešto dobre volje i lepog i smirenog pripovedanja, izgledala bi ovako, potpomognuta mojim dopunjenjem prepričavanja, jer sam prilično poznavao zakon i običaje moćnog i poznatog plemena Sijuksa:

»Crvenilo zalazećeg sunca

obasjavalo je široku dolinu. Od krivudave rečice išla je grupa Indijanki. Izdvojena, ispred svih, išla je visoka lepotica Modra Kiša. Svojom pojavom upečatljivo se izdvajala od ostalih pratilja. Nosila je u rukama glinenu, plitku posudu punu pitke vode.

Lagani i svečani zvuci bubnjeva odjekivali su u smiraju dana. Pleme je ćutke stajalo i posmatralo ceremoniju. Ispred širokog centralnog šatora stajao je stari poglavica Sijuksa, Mnogo Žutog Kamenja. Prema njemu, išla je povorka Indijanki. To je bio završni deo velike i svečane ceremonije. Modra Kiša, kći čuvenog poglavice Crvenog Oblaka, dolazila je u naselje, jedno od mnogobrojnih, velikog plemena Sijuksa. Prinoseći pitku vodu svome budućem mužu Mnogo Žutog Kamenja, Modra Kiša je, tako, simbolično priznavala da se slaže sa odlukom svog oca.

Mnogo Žutog Kamenja prihvati posudu i prinese je ustima. Bubnjevi odjeknuše brže i svečanije, a pleme zapeva poglavici svečanu pesmu.

Modra Kiša uđe u veliki vigmam.

Poslednji odsjaji sunca polako su prelazili u blago plavetnilo noći. Poput svetlucavih bisera, nebom se prosuše zvezde.

Mnogo Žutog Kamenja je stajao u šatoru i gledao u Modru Kišu. Priča o njenoj lepoti nije bila vredna pravog izgleda lepe Indijanke. Tamnoputa i dugonoga kći Crvenog Oblaka imala je oštar pogled kosih očiju, crnih kao ugljen. Na njenom ovalnom licu isticale su se pune usne, a gusta crna kosa bila je očešljana u dve velike pletenice.

Mnogo Žutog Kamenja je shvatio, dok je posmatrao Modru Kišu, da pred njim ne stoji jedna od mnogih ćutljivih i pomirljivih Indijanki. Modra Kiša nije pripadala tipu poslušnih bespomoćnih skvo.

Polako, osvetljena lelujavim plamenom iz ograđenog, centralnog vatrišta u vigvamu, ona skide sa sebe ukrašenu haljinu od jelenske kože, koja joj se pripijala uz telo.

Mnogo Žutog Kamenja posmatrao ju je mirno i sa velikim zadovoljstvom. Gledao je u njene čvrste, velike dojke, njezin ravan i zategnut stomak, dugačke i vitke noge i zamamne i široke bokove. Njen ponosan i prkosan pogled načas se susrete sa njegovim.

Mnogo Žutog Kamenja priđe lepotici. Ali pod čvrstim rukama, on oseti nehotično trzanje njezinih mišica na rukama i bokovima.

Visoki i mišićavi poglavica je iznenađeno pogleda.

Modra Kiša se izvi iz zagrljaja i odmaknu. Reče mekim glasom.

— Modra Kiša poštuje odluku svog oca. Njen razum se slaže, ali srce još nije u dosluhu sa odlukom velikog Crvenog Oblaka.

Mnogo Žutog Kamenja je ćutke stajao. Moćni mišići su se jasno ocrtavali ispod zategnutih kožnih traka na nadlakticama i iznad šaka. Desnom stranom prsnog koša protezao se dugački i još nezarasli ožiljak, uspomena na iznenadni susret sa ženkom grizlija. Progovorio je dubokim glasom:

Mnogo Žutog Kamenja je slutio kakvu je skvo dobio.

On pomilova njenu sjajnu, crnu kosu. Modra Kiša se izmaknu korak u stranu, i odgovori:

— Svaka skvo bi bila presrećna što je došla u šator velikog poglavice plemena Sijuksa. Ali, Modra Kiša je kći Crvenog Oblaka, vrhovnog poglavice moćnih Sijuksa. Modra Kiša je učena na legendama i pričama svog plemena i njeno srce hoće da ima slobodu odlučivanja.

Mnogo Žutog Kamenja se lako nasmeši. Bilo mu je milo što ima ovako neobičnu ženu, skvo kojoj bi se svi čudili, da su je u tom trenutku slušali. Ali, visoki poglavica očekivao je ovakvu reakciju lepe Indijanke.

Modra Kiša je nastavila:

— Modra Kiša vidi veliki i pun šator poglavice. Vidi mnogo bizonovih koža i krzna divljači. Vidi i vatreno oružje i mnoge strele u uglu vigmama. Zna za priču o poglavici Mnogo Žutog Kamenja, da je mećan i bogat, i da ima dvadeset konja. On može da kupi mnogo žena, ali želeo je samo Modru Kišu. Modra Kiša to zna i poštuje to. Ali, Modra Kiša je učena od svog oca da bude u svakom trenutku iskrena i da njeno srce ne govori lažno. Zato Modra Kiša ponavlja: razum njen je poslušao očevu odluku, ali srce još nije priklonjeno mužu.

Posle tih reči, Mnogo Žutog Kamenja priđe i podiže sa tla njenu haljinu od jelenske kože, i pruži joj je bez reči. Ona uze haljinu i obuče se.

Poglavičine oči su požudno posmatrale lepotu ženskog tela ispred sebe, ali glas mu je i dalje bio jednobojan, kad je progovorio:

— Mnogo Žutog Kamenja želi da poštuje odluku Modre Kiše, jer Modra Kiša nije obična skvo. Sada želim da jedem. Gladan sam.

I sede pored vatre, prinoseći ustima dugaćku, tanku lulu.

Modra Kiša uze široku posudu i prinese je vatrištu. Iz dugačkog i velikog glinenog ćupa, na- su vode u posudu. Priđe uglu gde su visili sušeni komadi mesa divljači, želeći da pripremi večeru mužu.

Mnogo Žutog Kamenja ju je posmatralo ćutke.

Najverovatnije se u tim trenucima pripremalo ono neverovatno iznenađenje koje će ostati zapisano u plemenskim pričama: jedan jedini ratnik, bezobzirni Komanč, upao je u logor Sijuksa.

U vigmam poglavice prosto je uleteo Ludi Ris, najčuveniji Komanč koji je ikada jahao prerijama.

U jednom skoku se našao pored poglavice i, pre nego što je Mnogo Žutog Kamenja uspeo da se pridigne, Ludi Ris je ogromnim pesnicama odozgo, svom snagom udario prvog Sijuksa u zatiljak. Poglavičino telo klonu pored vatre, a lula pade u posudu sa ključalom vodom.

Prema kazivanju Modre Kiše, lepa Indijanka je pokušala da pobegne, ali nije uspela da ostvari svoj naum.

Sve se odigralo munjevitom brzinom. Onesvešćeni poglavica je ostao i vigmamu, i da je kojim slučajem mogao da čuje, slušao bi tih trenutaka glasne i jarosne

povike napolju, fijukanje strela i topot nepotkovanih mustanga.

Tako se to odigralo u naselju Sijuksa. Umesto da vodim narednika u Fil kerni, sada sam imao na vratu i Vajta Morgana, i Ludog Risa i kćerku vrhovnog poglavice Sijuksa Crvenog Oblaka.

Grozničavo sam razmišljao o našem položaju, koji nije bio nimalo zavidan. Ljutiti Komanči su bili oko jaruge u kojoj smo se zatekli, još uvek, verovatno ne verujući da je neko uspeo da zarobi njihovog neuhvatljivog poglavicu Ludog Risa. A kao što često biva, najokrutnijeg i najlukavijeg uhvatiš na jeftin trik.

Još je moj otac, poznati lovac, učio mene i mog brata Džolija oponašanju ptica i raznovrsne divljači. I, uvek je govorio da se ratnici različitih plemena, razlikuju i dozivaju.

Poziv Komanča je bio glas divljeg tetreba. Oponašanje ljubavnog zova tetreba prevarilo je Ludog Risa.

Između stabala desno od mog zaklona, primetio sam dvojicu Komanča koji su pokušavali da, menjajući brzo svoje položaje, priđi što bliže.

Pažljivo samih pratio pogledom, držeći otkočen revolver.

Krupniji komanč pritrča žbunu i nestade iza njega. Verovatno je legao potrbuške jer žbun nije bio dovoljno visok da bi mogao neopaženo stajati iza njega.

Pazeći na ostatak čistine preda mnom, motrio sam žbun i treće stablo iza kojeg se nalazio drugi Komanč.

U međuvremenu, »Peti As« je pucao, neštedimice, glasno psujući svaki put kad bi [illegible]ao obarač revolvera koji mu je dao narednik.

Krupniji Komanč skoči i krenu ka mom zaklonu, vrišteći i mašući tomahavkom.

Ciljao sam mu u noge.

Komanč je naglo pokleknuo, i kriknuo od bola. Verovatno su mu bolovi bili užasni, ali borba za život je nadjačala.

Poslednjim snagama odšepao je natrag.

Drugi Komanč, videvši šta se zbilo njegovom saborcu, iznenada je izgubio volju za daljni tok takve vrste napada.

Hitro skačući čas u jednu, čas u drugu stranu, vratio se iza stabala, među svoje.

Okrenuo sam se i uzdahnuo. Bio sam miran bar minut-dva.

Naslonio sam se na vruć kamen i pogledao u Ludog Risa i prelepu Modru Kišu.

Oboje su gledali u mene, dok je Ludi Ris i dalje, ležeći svezan, uzaludno pokušavao da se otme čvrstini konopca.

Pogledao sam u narednika.

Sve ovo samo je produžilo naš sukob. »Peti As« je slučajno uleteo u ovu čudnovatu igru sa životima.

Narednik je bio suviše iskusan da ne bi shvatio svoj položaj.

— Bile! — pozva me Mek Dejvid.

— Da?

— Da se kupimo iz jaruge?

Proboj?!

Razmišljao sam o narednikovom predlogu. Možda bi to bilo dobro da nije Modre Kiše i Ludog Risa.

Već odavno je Ludi Ris pravio pometnju među plemenima i pljačkao sve što je stigao. Ne bi

trebalo sada, kad mi je u rukama sve olako prepustiti slučaju.

Za Fil Kerni bi bila velika stvar kad bi javili miroljubivim plemenima da je Ludi Ris zarobljen.

To bi učvrstilo veru u Duge Noževe, ili Plave Bluze, već kako Indijanci zovu vojnike. A moram da priznam da nije bio čest slučaj da Indijanci veruju vojnicima, a naročito ne u papire i ugovore koje bi potpisivali prilikom sklapanja mira, jer su ih upravo ti isti s kojima su se dogovorili o moru, naučili, da se data reč može lako pogaziti.

— A Ludi Ris? A Modra Kiša? — upitao sam.

Narednik me je pogledao i shvatio.

Tražio sam od njega da razmišlja kao pripadnik vojnih snaga, a ne kao dezerter koji misli samo na svoju glavu.

Mek je ćutao i gledao prema stablima ispred jaruge.

Nisam hteo ništa više da kažem. Za obojicom je bilo mnogo bitaka i okršaja.

Prvi susreti sa lovom i prirodom bili su davna prošlost. Mislio sam se lepih trenutaka iz moje mladosti.

Pucnji i povici Komanča me vratiše u stvarnost.

— Ja sam za to da nestanemo kud koji iz ove grobnice! — vikao je Morgan.

Iznenada se naglo uspravio, kriknuvši. Zatim je pao preko velikog kamena iza kojeg se krio.

»Peti As« nije umro za kockarskim stolom već negde u divljoj dolini severnog Vajominga, od metka nekog Komanča.

U momentu je zavladao muk.

— Da se nisi pomerio!

Narednikov glas je bio čvrst. Pogledao sam u otvor cevi koja se opasno približila mo

Narednik je stajao izna ne, malo povijen.

— Glupo je to, Dejvide!

Ne pomerajući se, pokušao sam da ga urazumim.

Odlučno je odmahnuo glavom.

— ko me neće vratiti u Fil Ker da se iživljavaju nada mnom.

— Sam si to tražio, naredniče!

Opet je odmahnuo glavom:

— Ja hoću samo da ostatak života provedem na miru, a ne da gutam prašinu i čekam strelu u leđa, kao sada.

Shvatio sam da je njegova odluka konačna. Uzeo mi je revolver iz ruke, dodavši:

— Žalim. Moram da pazim na sebe.

Zatim je pognut otrčao do Morganovog leša i pored njega spustio moj revolver.

U dnu jaruge bili su konji.

Iskusni narednik je napravio fatalnu grešku. Uzjahao je svog dugonogog zelenka, poveo i tovarnog konja i mustanga Ludog Risa, misleći da će mu jedan odmoran konj dobro doći pri neprekidnom putovanju.

Takve greške se prave samo jednom u životu.

Kada je konje naterao u trk, Komanči su iznenađeno izvirili iz zaklona.

Nasuprot njima, dole na izlazu iz jaruge, u prašini, bežao je narednik, na konju, vodeći natovarenog konja i indijanskog mustanga.

Komanči su galamili. Videvši konja Ludog Risa i tovar preko

drugog konja, pomisliše da neko odvodi njihovog poglavicu.

A to oni nisu hteli nikako da oproste.

U nekoliko trenutaka sve utihnu.

Da sam hteo, varka ne bi bolje uspela, a ja sam pomislio da imam više sreće nego pameti.

Brzo sam uzeo svoj revolver i lako zviznuo, pozivajući svog konja.

Uzjahao sam, prethodno uzevši pred sebe Modru Kišu. U momentu se stresoh od njene blizine. Setih se Komanča i njihovog ljubavnog zova divljeg tetreba. Pogledah u Ludog Risa.

— Samo da pronađemo tvog mustanga — rekao sam Modroj Kiši.

Krenuli smo ka izlazu iz jaruge.

Indijancima, a naročito Komančima, nikada se ne dešava da zaborave konje poginulih u borbi.

Misleći samo na svog poglavicu, Komanči su zaboravili na poginule ratnike koje je ustrelio narednik.

Modra Kiša je bila hrabra i pametna Indijanka. Prava kći čuvenog ratnika i govornika Crvenog Oblaka.

Već posle desetak minuta, Modra Kiša i ja, i Ludi Ris, prebačen preko mustangovih leđa, bili smo daleko od jaruge koja je mogla da bude kobna po sve.

Mnogo Žutog Kamenja je bio neizmerno zahvalan kad sam mu vratio Modru Kišu. Hteo je da me nagradi, ali da mu ostavim Ludog Risa.

Posle više sati dogovaranja i objašnjavanja uspeo sam da dobijem nagradu kakvu sam želeo: Ludog Risa, kojeg sam hteo da sprovedem u Fil Kerni.

Grupa ratnika pod ličnim vođstvom brata Mnogo Žutog Kamenja, Vučje Kože, krenuo sam sa zarobljenim Komančom put Utvrđenja.

Kada smo posle podneva došli u malu dolinu, naišli smo na nesrećnog narednika, ili, bolje, na njegove ostatke.

Sahranili smo ga. Lično sam govorio nad njegovim grobom sve najbolje o njemu kao o velikom borcu i iskusnom vojniku, dobrom, starom Meku Dejvidu, koji nije uspeo da, po cenu dezerterstva, ostvari neki svoj zamišljeni plan.

U jaruzi smo sahranili »Petog Asa« . . .

Kad su se obrisi utvrđenja pojavili, grupa ponosnih Sijuksa se oprostila od mene.

Rekao sam Vučjoj Koži da pozdravi svoga brata. Mnogo Žutog Kamenja i da mu kaže da bolje pazi kad se oglasi tetrebov zov.

Vučja Koža se nasmešio mojoj dosetki. Mahnuo je u znak pozdrava i rekao mi da su vigmami Sijuksa uvek otvoreni za mene.

U Vil Kerniju su se obradovali Ludom Risu, kao najvećem gostu. Pukovnik Mils je bio ponosan, jer napokon je mogao da odahne. Bar će za neko vreme u tom kraju biti mir . . .

U izveštaju, pre puta ka jugu, između ostalog, napisao sam za narednika: . . . MEK DEJVID JE POGINUO VRŠEĆI ČASNO SVOJU VOJNIČKU DŽNOST.

Smatrao sam da sam bio dužan toliko svim onim poštenim godinama života Meka Dejvida,

njegovoj poznatoj hrabrosti i dugogodišnjem službovanju među hiljadama znanih i neznanih Plavih Bluza, koji ». . .dnevno prevaljuju i po osamdeset milja uz tanjir pasulja i naramak sena za konje, mučeni snegovima i ledenim vatrom, ili žestinom letnjeg sunca i paklene vrućine . . .«

— kraj —

EDICIJA HEJZI

Uzbudljivo!
Dragonetno!
Senzacionalno!
Šokantno! Izuzetan tempo!
Žestoka akcija!
Neskrivena surovost!
Otvoreni seks!

Pisano grubim i sočnim jezikom podzemlja!

KRIMIĆI O HEJZIJU — KRIMIĆI KOJI SE PAMTE!

NIŠP »DNEVNIK«
IZDAVAČKA DELATNOST
NOVI SAD

NE ZABORAVITE: POČETKOM FEBRUARA 1991. GODINE — »ZLATNA SERIJA (SPECIJALNI BROJ 9) ZA KOLEKCIONARE DONOSI PREGLED SVIH DOSAD OBJAVLJENIH NASLOVA, OD POČETKA IZLAŽENJA DO DANAS!

UZBUDLJIVIM AVANTURAMA
NAJPOPULARNIJIH JUNAKA ZAGORA I
ČIKA ŽELIMO SVOJIM VERNIM
ČITAOCIMA
SREĆNU NOVU 1991. GODINU

ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

NA PUTU ODMORU U PLANINI NA MORU

RAZONODIĆE VAS ROMANI X-100

★VESTERN
★KRIMI PRIČE

★SVAKE NEDELJE NOVA SVESKA

PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA!

KONKURS
ZA VESTERN ROMAN

Redakcija VESTERN ROMANA X—100 raspisuje stalni konkurs za vestern romane koji će se objavljivati u istoimenoj ediciji. Rukopisi treba da su obima od oko 8 autorskih tabaka (115 do 130 stranica sa 30 redova i 60—65 slovnih mesta, novinarskog proreda, otkucani na pisaćoj mašini). Nagrađenih romana neće biti nego će Redakcija otkupiti svaki roman koji bude odgovarao njenim kriterijima, a o čemu će odlučiti posebni žiri. Rok slanja rukopisa nije ograničen. Informacije na telefon 021/623-170.

Rukopise slati na adresu:
»DNEVNIK«, Redakcija vestern romana
21000 Novi Sad
Vojvođanskih brigada br. 7/XII

PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA! PAZNJA!

NAJNOVIJI FANTASTIČNI STRIP

NA SVIM KIOSCIMA

SPECIJALNO IZDANJE »ZLATNE SERIJE«

DILAN DOG

DILAN DOG
detektiv koji
se ne plaši
strave i užasa

DILAN DOG
u događajima
na granici
snage

DILAN DOG
rešava slučajeve
koji prevazilaze
i najbujniju
maštu

DILAN DOG se bavi ukoštac sa silama mistike i zla

DILAN DOG NA SVIM KIOSCIMA

U SLEDEĆEM BROJU

Bobi Frimark

DOJAHAO JE IZ PUSTINJE

CAP FRIMARK

Prvi je oružje pokušao da upotrebi Gaj Smit, i to direktno protiv Garija Rodžersa. Barmen se toliko plašio Lua Mareja da nije verovao da će Fleg Trent uspeti da bude brži od njega. Zato se, što je mogao sporije, i smirenije, dočepao svoga kolta, koji je bio ispod tezge. . .

JUGOBANKA

DOĐITE DA SE DOGOVORIMO

YU ISSN 0353-1287